

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

_____ Тетяна КОСОВА

«___» «червня» 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)

**ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ
ОС «БАКАЛАВР»**

Тема: «Облік і аналіз розрахунків підприємства з постачальниками та підрядниками»

Виконав(ла): Діана РУДЕНКО

Керівник: кандидат економічних наук, доцент Вікторія КОЗЛОВА

Консультанти з окремих розділів пояснювальної записки:

перший розділ - к. е. н. доцент Вікторія КОЗЛОВА

другий розділ - к. е. н. доцент Вікторія КОЗЛОВА

Нормоконтролер: старший викладач Наталія ЗАДЕРАКА

Київ 2023

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Освітньо-професійна програма «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедри
_____ Тетяна КОСОВА
«19» травня 2023 р.

ЗАВДАННЯ на виконання кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти РУДЕНКО Діани Віталіївни (прізвище, ім'я у родовому відмінку)

1. Тема кваліфікаційної роботи «Облік і аналіз розрахунків підприємства з постачальниками та підрядниками» затверджена наказом ректора від 20.04.2023 №530 /ст.

2. Термін виконання роботи: з 22.05.2023 до 25.06.2023.

3. Вихідні дані до роботи: нормативно-правова база, дані Державної служби статистики України, дані обліково-інформаційної системи підприємства, фінансова, податкова, статистична звітність підприємства.

4. Зміст пояснювальної записки:

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВА З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ

РОЗДІЛ 2. ОБЛІК І АНАЛІЗ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВА З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ В УМОВАХ ТОВ «ГОЛДПАК»

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

5. Перелік обов'язкового графічного (ілюстративного) матеріалу:

ЛИСТ 1. Пропозиції українських науковців щодо відображення та удосконалення в обліку та аналізі розрахунків підприємства з постачальниками та підрядниками. ЛИСТ 2. Нормативно-законодавча база з обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками. ЛИСТ 3. Облікова політика підприємства в розрізі ведення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками. ЛИСТ 4. Облікова політика підприємства в розрізі ведення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками. ЛИСТ 5. Особливі елементи договору поставки. ЛИСТ. 6. Документи первинного обліку з розрахунків з постачальниками та підрядниками. ЛИСТ 7. Обов'язкові реквізити Акту виконаних робіт. ЛИСТ 8. Зобов'язання

підприємства у Примітках до фінансової звітності. ЛИСТ 9. Завдання та об'єкти для проведення аналізу розрахунків з постачальниками та підрядниками. ЛИСТ 10. Аналіз та структура поточних зобов'язань. ЛИСТ 11. Аналіз структури контрагентів.

6. Календарний план-графік

№ пор.	Завдання	Термін виконання	Відмітка про виконання
1	Написання першого розділу кваліфікаційної роботи та надання його керівнику	22.05.2023 – 28.05.2023	
2	Написання та оформлення матеріалів другого розділу кваліфікаційної роботи і надання його керівнику	29.05.2023 – 04.06.2023	
3	1. Узгодження кваліфікаційної роботи з науковим керівником. 2. Проходження нормоконтролю та перевірку на академічну доброчесність. 3. Отримання рецензії та відгуку на кваліфікаційну магістерську роботу. 4. Підготовка виступу.	05.06.2023 – 08.06.2023	
4	1. Переpletення кваліфікаційної роботи, підготовка презентації та доповіді 2. Подання кваліфікаційної роботи та супровідних документів секретарю ДЕК	09.06.2023 – 11.06.2023 12.06.2023	

7. Консультанти з окремих розділів

РОЗДІЛ	КОНСУЛЬТАНТ (посада, прізвище, ім'я, по батькові)	ПІДПИС, ДАТА	
		ЗАВДАННЯ ВИДАВ	ЗАВДАННЯ ПРИЙНЯВ
РОЗДІЛ 1	доцент Вікторія КОЗЛОВА		
РОЗДІЛ 2	доцент Вікторія КОЗЛОВА		

8. Дата видачі завдання: «19» травня 2023 р.

Керівник кваліфікаційної роботи _____ Вікторія КОЗЛОВА
(підпис керівника)

Завдання прийняв до виконання _____ Діана РУДЕНКО
(підпис здобувача)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи «Облік і аудит розрахунків з оплати праці на підприємстві (в умовах військового стану)»: 64 стор., 19 рисунків, 61 літературне джерело.

Мета роботи: удосконалення теоретико-методичних, організаційних та прикладних аспектів обліку та аналізу розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві

Об'єктом дослідження є процес організаційного та методичного забезпечення обліку та аналізу розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві.

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних та науково-практичних аспектів обліку та аналізу розрахунків постачальниками та підрядниками на підприємстві ТОВ «ГОЛДПАК».

Методи дослідження: історико-хронологічний аналіз; морфологічного аналізу; логічного узагальнення; систематизації; метод наукової абстракції; метод системного аналізу; метод аналізу динамічних рядів та метод статистичного аналізу; логічний аналіз; метод структурного аналізу.

Результати кваліфікаційної роботи рекомендується використовувати під час проведення наукових досліджень та в практичній діяльності фахівців-обліковців.

ОБЛІК, АНАЛІЗ, ЗОБОВ'ЯЗАННЯ, КРЕДИТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ, СТРОК ПОЗОВНОЇ ДАВНОСТІ, КРЕДИТОРИ.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ЦКУ – Цивільний кодекс України

ГКУ – Господарський кодекс України

ПДВ – Податок на додану вартість

НБУ – Національний банк України

ЕГ – Електронні гроші

ПКУ – Податковий кодекс України

ДПС – Державна податкова служба

ПН – Податкова накладна

РКдПН - Розрахунок коригування до податкових накладних

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВА З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ	11
1.1. Розрахунки підприємства з постачальниками та підрядниками як об'єкт обліку і аналізу	11
1.2. Нормативно-правове регулювання обліку і аналізу розрахунків підприємства з постачальниками та підрядниками	18
1.3. Організація та задачі обліку і аналізу розрахунків підприємства з постачальниками та підрядниками на підприємстві в умовах ТОВ «ГОЛДПАК»	25
Висновки до розділу 1	32
РОЗДІЛ 2. ОБЛІК І АНАЛІЗ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВА З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ В УМОВАХ ТОВ «ГОЛДПАК»	35
2.1. Документальне оформлення операцій та облік розрахунків підприємства з постачальниками та підрядниками	35
2.2. Відображення розрахунків підприємства з постачальниками та підрядниками у фінансовій і податковій звітності підприємства	45
2.3. Аналіз розрахунків підприємства з постачальниками та підрядниками та напрями удосконалення обліково-інформаційної системи підприємства	49
Висновки до розділу 2	58
ВИСНОВКИ	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	65
ДОДАТКИ	74

ВСТУП

Актуальність проблеми. Під час військового стану підприємства України опинились в скрутних умовах щодо повернення своїх боргових зобов'язань – кредиторської заборгованості. Пристосування до нових реалій роботи та несвоєчасність оплати платежів призводить до постійного її збільшення та зменшення ліквідності підприємства. На жаль, частина українських підприємств змушені були переїжджати з місць бойових зіткнень та окупованих територій, в наслідок чого відбулась затримка та накопичення заборгованості перед постачальниками та підрядниками, розрахунками з оплати праці та з бюджетом.

Як правило, наявність у підприємства кредиторської заборгованості є підтвердженням тимчасового користування запозичених коштів, невчасної оплати за договорами та неефективного адміністративно-управлінського апарату підприємства. А за умови наявності простроченої кредиторської заборгованості підприємство повинно вжити всіх необхідних процедур для запобігання зворотних відповідних заходів. Тому, підприємство повинно постійно проводити аналіз розрахунків з своїми контрагентами і контролювати періодичність проведення платежів за цим напрямком роботи.

Тому, на підставі вище зазначеного, вважаємо, що ведення обліку та аналізу розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві є актуальною і потребує проведення більш детального дослідження.

Вагомий внесок у визначення організаційних і методичних аспектів обліку та аналізу розрахунків з постачальниками та підрядниками зробили провідні вітчизняні науковці, як Бурлан С.А., Валентова Ю.В., Тарасова О.В., Курдасова Н.О., Сирцева С.В., Щербак М.М., Побережець О.В., Кравченко В.І.

Однак, незважаючи на значний обсяг наукових досліджень, і досі залишаються дискусійними теоретичні положення і важливі питання обліку та аналізу розрахунків з постачальниками та підрядниками, що потребують

вдосконалення. Практична вагомість обліку та аналізу розрахунків з постачальниками та підрядниками, недостатній рівень дослідження та дискусійність багатьох теоретичних положень потребує їх подальшого удосконалення.

Недостатнє теоретичне обґрунтування та практичне вдосконалення розрахунків з постачальниками та підрядниками, консервативне аналітичне забезпечення не дозволяють у повній мірі використовувати дані обліку для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Ці обставини зумовили вибір теми кваліфікаційної роботи, мету і завдання наукового дослідження.

Мета кваліфікаційної роботи – удосконалення теоретико-методичних, організаційних та прикладних аспектів обліку та аналізу розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність постановки і вирішення наступних **завдань**:

визначено сутність розрахунків з постачальниками та підрядниками підприємства як об'єкт обліку та аналізу;

надано критичну оцінку нормативно-правовому регулюванню обліку та аналізу розрахунків з постачальниками та підрядниками підприємства;

охарактеризовано організацію і задачі обліку та аналізу розрахунків з постачальниками та підрядниками підприємства в умовах ТОВ «ГОЛДПАК»;

висвітлено документальне оформлення операцій та облік розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві;

розкрито порядок відображення розрахунків з постачальниками та підрядниками у фінансовій і податковій звітності підприємства;

адаптовано до умов підприємства проведення аналізу розрахунків з постачальниками та підрядниками.

Об'єкт дослідження – процес організаційного та методичного забезпечення обліку та аналізу розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві.

Предмет дослідження – сукупність теоретико-методичних та науково-практичних аспектів обліку та аналізу розрахунків постачальниками та підрядниками на підприємстві ТОВ «ГОЛДПАК».

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та вирішення завдань дослідження використані наступні загальнонаукові і спеціальні методи: історико-хронологічний аналіз – при характеристиці правового регулювання обліку та аналізу розрахунків з постачальниками та підрядниками (п.1.1); морфологічного аналізу – для уточнення сутності поняття «заборгованість», «кредиторська заборгованість», «строк позовної давності» (п.1.2); логічного узагальнення – для характеристики класифікації та оцінки як умов раціональної організації обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві (1.3); систематизації – для визначення сенсу документування операцій та організації синтетичного та аналітичного обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками (2.1, 2.2); метод наукової абстракції – при визначенні методологічного підґрунтя під час відображення розрахунків з постачальниками та підрядниками у звітності підприємства (п.2.3).

Наукова новизна кваліфікаційної роботи. У кваліфікаційній роботі отримали подальший розвиток:

- рекомендації щодо удосконалення обліку та аналізу розрахунків з постачальниками та підрядниками на ТОВ «ГОЛДПАК».

Інформаційною базою дослідження є законодавчо-нормативні акти, наукові періодичні видання, монографії, матеріали науково-практичних конференцій, Інтернет-ресурси, дані Державної служби статистики України, Національні положення (стандарты) бухгалтерського обліку, міжнародні стандарти бухгалтерського обліку і фінансової звітності, дані обліково-інформаційної системи ТОВ «ГОЛДПАК»: первинні документи з обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками, облікові реєстри, фінансова та статистична звітність.

Практичне значення одержаних результатів. Результати кваліфікаційної роботи у частині удосконалення документального та електронного оформлення операцій розрахунків з постачальниками та підрядниками, запропоновано застосування та адаптування до умов ТОВ «ГОЛДПАК» електронного документообігу.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Результати дослідження, що містяться в кваліфікаційній роботі, пройшли апробацію та отримали схвалення у Міжнародній науково-практичній конференції молодих науковців, аспірантів і здобувачів вищої освіти «Проблеми та перспективи розвитку сучасної науки» (11-12 травня 2023 року, м. Рівне).

Структура, зміст та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, двох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст кваліфікаційної роботи розміщено на 64 сторінках друкованого тексту, у тому числі 19 рисунків та 12 додатків на 50 сторінках. Список використаних літературних джерел налічує 61 найменування, яке подано на 9 сторінках.

Публікації здобувача за темою кваліфікаційної роботи:

1. Козлова В.О., Галушко Л.О., Руденко Д.В. Позовна давність кредиторської заборгованості: причини виникнення та загальні правила обчислення. *Економіка, фінанси, право.* № 4'2023. С. 73-77.

2. Бондаренко О.М., Руденко Д.В. Фінансовий облік та відображення у звітності розрахунків з постачальниками та підрядниками, іншими кредиторами. *Proceedings of the International Scientific and Practical Conference «Finance: theory and practice».* К. National Aviation University, 2021. с. 235-236.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВА З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ

1.1. Розрахунки підприємства з постачальниками та підрядниками як об'єкт обліку і аналізу

Для проведення ефективної діяльності в умовах військового стану особливу увагу адміністрація підприємств надає виконанню договірних взаємовідносин та погашенню боргових зобов'язань пов'язаних з ними. Переказ грошових коштів за надані активи відбувається згідно умов договору (контракту) на підставі яких зазначається форма та порядок проведення оплати. Найчастіше, порядок проведення оплати відбувається після проведення відвантаження та отримання активів, внаслідок чого виникає тимчасове кредитування покупця та відстрочка платежу поставки.

Постачання предметів та засобів праці є процесом на підставі якого відбувається їх обмін на грошові засоби. Тому, під час такого обміну проводиться контроль виконання умов договору та відображення його в обліку підприємства. За умови корегування договірних взаємовідносин – проводиться корегування і облікових даних в обліку. Слід зазначити, що розрахунки з постачальниками та підрядниками відносять до кредиторської заборгованості підприємства, яка в свою чергу, входить до його поточних зобов'язань.

Проведення дослідження поняття «Постачальник» дало можливість з'ясувати, що ним може бути особа (юридична чи фізична), яка займається реалізацією товарів, робіт чи послуг межах України або закордоном відповідно до умов договору поставки (надання послуг). Зазвичай,

постачальників також називають продавцями або вендорами. Нами було з'ясовано, що в залежності від процесу реалізації до постачальників можна віднести:

1. Виробників. До них належать підприємства великого, середнього чи малого бізнесу, які безпосередньо займаються виробничою діяльністю та проводять реалізацією своєї готової продукції без посередників та без націнки. Існують і інші переваги співпраці з виробниками:

- якість продукції відповідає сертифікату якості;
- вартість реалізованої готової продукції є нижчою ніж у посередників;
- відсутній вплив зовнішніх чинників;
- можливість корегування строків та періодичності доставки в залежності від строків придатності готової продукції;
- наявність додаткових вигідних умов та запропонованих сервісів.

Але крім переваг існують також і недоліки співпраці з виробниками:

- придбання продукції тільки великими партіями;
- проблеми з проведенням транспортуванням.

2. Дистриб'юторів – офіційних представників підприємств-виробників, які підписують контракти (договори) за узгодженою ціною з виробниками. Зауважимо, що дистриб'ютор одночасно може бути представником декількох компаній з якими він укладає контракти. В контракті обов'язково зазначаються особливості проведення реалізації (норми та асортимент продаж, строки поставки). Таким чином, до основних завдань дистриб'юторів можна віднести проведення постійного регулярного продажу визначеного обсягу продукції.

Тому, якщо метою виробника є прискорення поширення реалізації його продукції на ринку Україні та закордоном – співпраця з дистриб'юторами є одним із можливих шляхів ефективної її реалізації. Але незважаючи на це, деякі виробники приймають рішення щодо самостійного поширення своєї продукції власними регіональними представництвами без звернення до дистриб'юторів.

3. Реселерів. Це є торгівельні посередники - невеликі вузькоспеціалізовані компанії (дилери, субдилери, оптовики). Їх завдання полягає у оптовій закупівлі товару у виробника і продаж їх невеликими партіями у роздріб. Причому вартість реалізації по відношенню до вартості закупівлі – збільшується. Таким чином відбувається процес перепродажу, який має переваги та недоліки в процесі реалізації. До переваг можна віднести:

- Зменшення вартості витрат на проведення логістики;
- Придбання невеликої партії продукції (товарів);
- Можливість швидкого та легкого придбання продукції (товару).

До недоліків даного процесу перепродажу можна віднести:

- Збільшення вартості товару по відношенню ніж у виробника;
- Збільшений термін реалізації товарів, який повинен бути в межах строку придатності цього товару для споживання. Особливу увагу слід звернути, на умови транспортування та зберігання (згідно сертифікату якості).

4. Роздрібних продавців (рітейлерів). До таких постачальників можна віднести продавців, які продають продукцію (товари) кінцевому споживачеві. Це може відбуватись у торгівельних точках: магазини, інтернет-портали, кіоски і т.і. До переваг такого продажу відносять – доступність до великого вибору товарів, а недоліком є – завищення вартості продукції, так як до кінцевого споживача реалізована продукція пройшла великий ланцюг посередницьких компаній.

Таким чином, кінцевий споживач, в залежності від обсягів та ціни реалізації самостійно приймає рішення щодо вибору постачальника для потрібного йому товару.

Для виконання певних видів робіт, послуг чи завдань для своїх потреб, підприємство має право обрати підрядну організацію. Підрядна організація має права та обов'язки, які регулюються Цивільним кодексом України. За потреби підрядник має право до виконання своїх робіт запрошувати інші підприємства, які в даному випадку виступають як субпідрядники. В такому

випадку підрядна організація буде генеральним підрядником, а для субпідрядника – замовником.

Співпраця з даними контрагентами можлива за умови підписання з ними договору або контракту. В залежності від виду наданих робіт, послуг чи проведеної реалізації зміст даного документу змістовно відрізняється, хоча за деякими позиціями зміст залишається однаковим. На підставі підписаного договору (контракту) відбуваються розрахунки між контрагентами.

Нами були досліджені праці українських науковців, які вважають обов'язковим проводити заходи задля ефективного проведення розрахунків з постачальниками та підрядниками та надають пропозиції щодо їх удосконалення в обліку та аналізу [18, 22, 26, 28, 29]:

- Затвердження графіку документообігу, проведення контрольних заходів щодо своєчасності проведення всіх умов договору (постачання, якість отриманих активів, своєчасна оплата), розробити робочий план рахунків бухгалтера з внесенням до нього більше аналітичних рахунків з обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками.

- Контроль над плануванням, організацією та контрольними заходами під час проведення поставки активів;

- Постійний контроль за розрахунками з постачальниками та підрядниками для недопущення настання простроченої та безнадійної заборгованості.

- Проведення постійних інвентаризаційних заходів розрахунків з постачальниками та підрядниками.

- Проведення діагностики стану розрахунків з постачальниками та підрядниками в розрізі сукупної кредиторської заборгованості підприємства.

Таким чином, вважаємо, що для ефективної роботи підприємства адміністративний апарат повинен приділяти увагу проведенню оптимізації таких розрахунків та призведе до зміцнення розрахунково-платіжної дисципліни з подальшим зменшенням ризику настання банкрутства суб'єкта

господарювання. До таких оптимізаційних заходів можна віднести:

- Розробка, впровадження та застосування в обліку автоматизованих програм для проведення контролю за розрахунками з постачальниками та підрядниками;
- Призначення інвентаризації і постійне взаємо проведення звірки залишків за розрахунками з постачальниками та підрядниками;
- Підписання договорів (контрактів) з лояльними умовами проведення розрахунків та за потреби отримання відстрочки платежу без застосування штрафних санкцій;
- Отримання різних відсотків знижки залежно від обсягів придбання активів і т.і.

Під час своєї діяльності будь-яке підприємство є постачальником або підрядником. Тому, для проведення таких видів робіт в сучасних умовах господарювання, нами за даними Державної служби статистики України нами було проведено дослідження щодо зміни кількості активних підприємств у період 2020-2022 роки (Рис. 1.1).

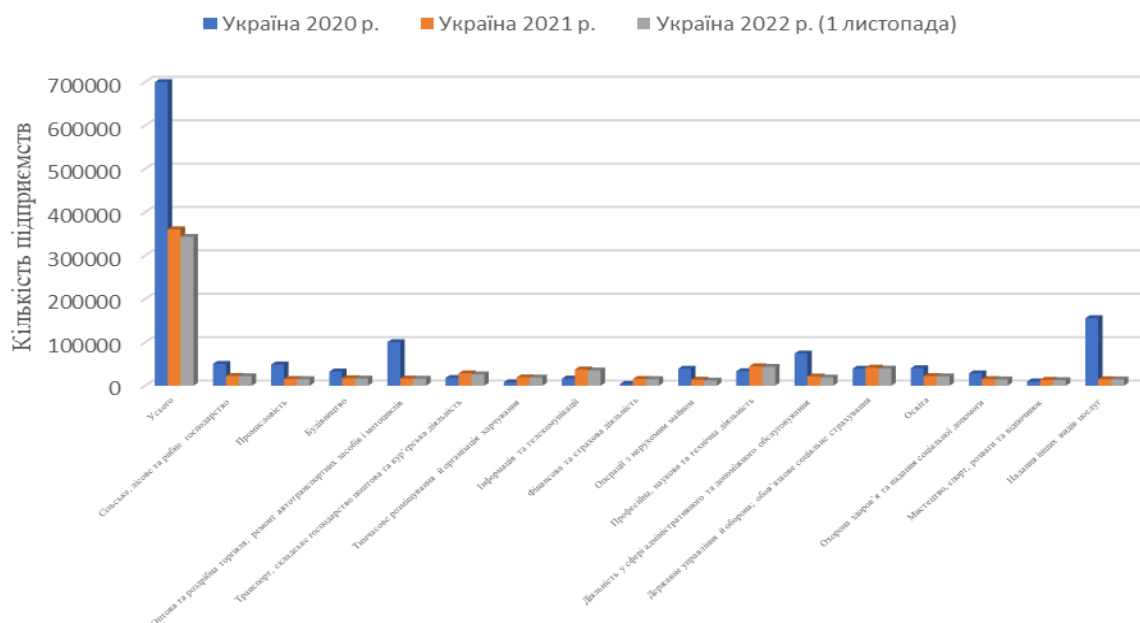

Рис. 1.1 Кількість активних підприємств за видами економічної діяльності (01.01.2020 р. – 01.11.2022 р.)

Джерело: розроблено автором

За даними рисунку простежується зменшення кількості підприємств в зазначеному періоді (- 356797 од.). Значна кількість підприємств вимушена була припинити свою діяльність в пік пандемії COVID – 19. Наступна хвиля закриття сталась під час повно масштабного вторгнення росії.

Було встановлено, що в період 2020 – 2022 р. (до 1 листопада) за деякими підприємствами економічної діяльності відбулось їх збільшення, а за більшою кількістю – значне закриття підприємств:

- Надання інших видів послуг – 141033;
- Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 84292;
- Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування – 55246;
- Промисловість – 33610;
- Сільське, лісове та рибне господарство – 28594;
- Операції з нерухомим майном – 27196;
- Освіта – 18917;
- Будівництво – 15960;
- Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги – 13841.

Дослідження співпраці з постачальниками та підрядниками показало, що до 24 лютого 2022 року значна кількість підприємств України мала тісні зв'язки співпраці з підприємствами росії та білорусі. В цих країнах відбувались закупівлі запасних частин до необоротних активів, паливно-мастильні матеріали, сировина та матеріали і т.і. Але внаслідок повномасштабного вторгнення всі українські суб'єкти господарювання відмовились щодо співпраці з цими країнами та в односторонньому порядку розірвали з ними договірні відносини. Внаслідок чого, деякі підприємства тимчасово припинили свою діяльність з метою пошуку нових постачальників (підрядників) та перевезення бізнесу в більш безпечні регіони України скориставшись державною програмою релокації (Рис. 1.2 – 1.3).

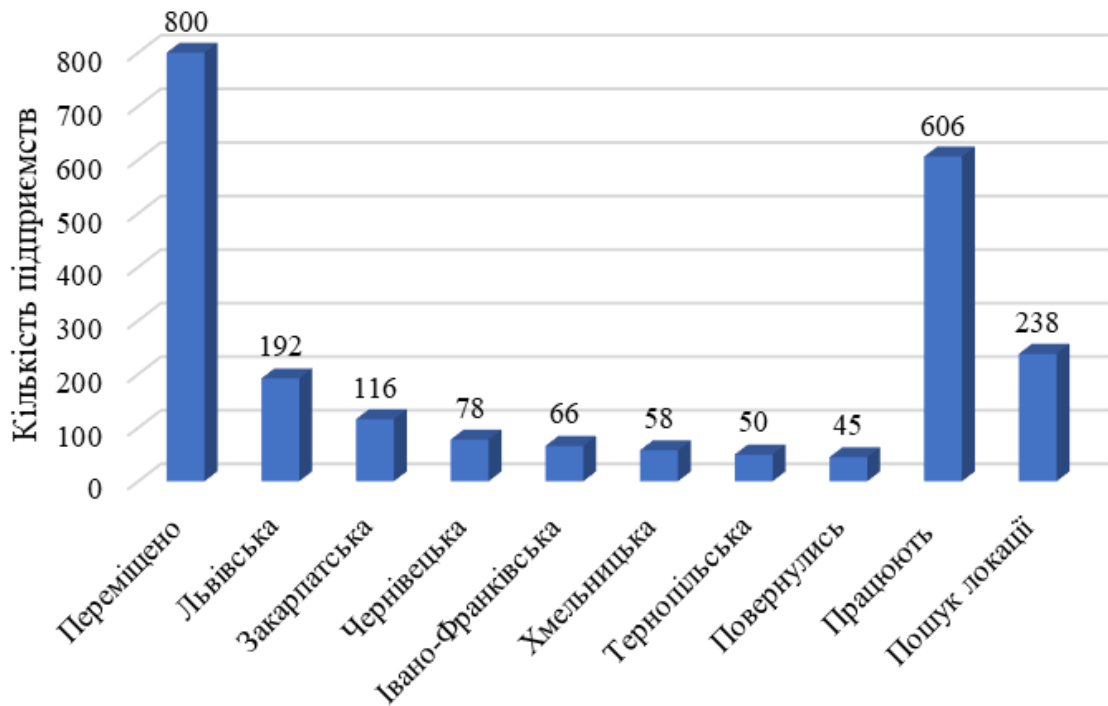

Рис. 1.2 Кількість релокаційних підприємств України в період з 15.03.2022 р. по 15.03.2023 р.

Джерело: розроблено автором

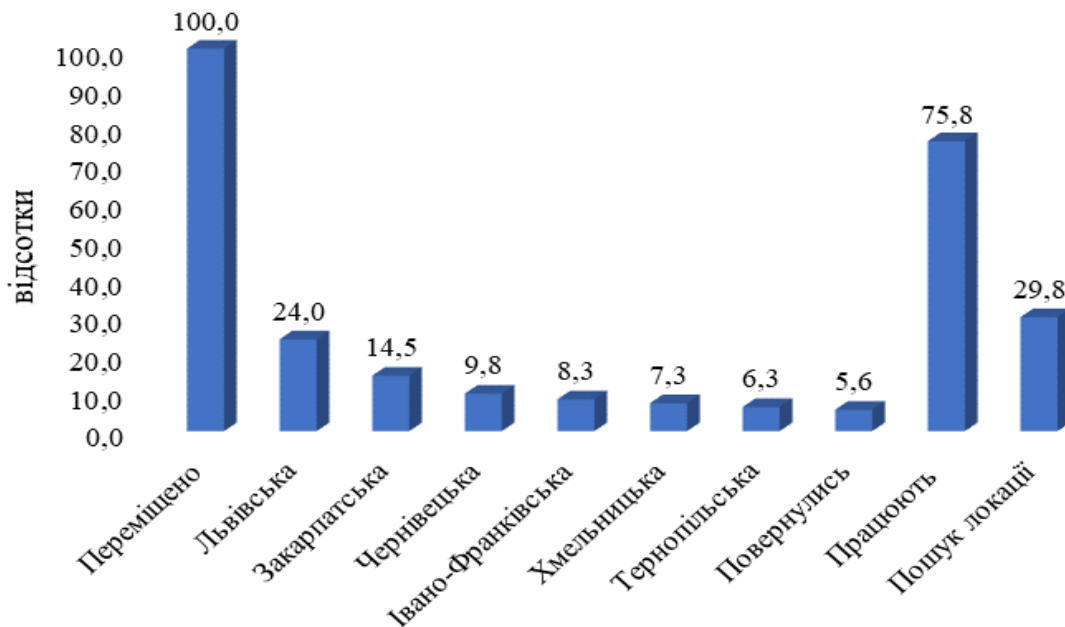

Рис. 1.3 Релокація підприємств України в період з 15.03.2022 р. по 15.03.2023 р. (у відсотках)

Джерело: розроблено автором

За даними рисунків 1.2 та 1.3, Львівська та Закарпатська області прийняли максимальну кількість релокаційних підприємств та надали можливість поновити свою роботу і продовжувати виконувати свої зобов'язання перед покупцями як постачальники товарів (робіт, послуг).

Слід зазначити, що 45 (5,6 %) підприємств забажали повернутись з цих регіонів до своєї юридичної адреси, але є й такі для яких продовжується пошук нових локацій – 238 підприємств (29,8 %).

Таким чином, на підставі вище зазначеного можна зробити висновок, що закупівля оборотних та необоротних активів для потреб підприємства завжди проводиться у постачальників та підрядників, які на підставі договірних взаємовідносин повинні вчасно надавати активи для безперебійної роботи підприємства. Але в наслідок військових дій велика кількість підприємств – знищені і не можуть продовжити свою діяльність виникає проблема щодо розривів ланцюгового постачання, невиконання замовлення, скасування підписаних договорів та зриви в поставці активів. Вважаємо, що зазначені події призводять до значних втрат доходів українських підприємств та наближають їх до настання банкрутства.

1.2. Нормативно-правове регулювання обліку і аналізу розрахунків підприємства з постачальниками та підрядниками

Регулювання будь-якої господарської діяльності повинно проходити в межах норм чинного законодавства. Розрахунки з постачальниками та підрядниками не є виключенням. В зв'язку з тим, що під час підписання договірних взаємовідносин між підприємствами виникають зобов'язання, тому потрібно з'ясувати їх сутність згідно нормативно-правової бази.

Під час проведеного дослідження нами було встановлено, що поняття «Зобов'язання» розкривається в: Законі України «Про бухгалтерський облік

та фінансову звітність в Україні», НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та в Цивільному кодексі України. Як з'ясувалось, в ЦКУ, зазначене поняття за своїм змістом не відповідає поняттю наведеному в двох інших нормативних документах. З боку ЦКУ поняття розкривається як правові взаємовідносини, а з боку Закону України [5] та НПСБО 1 - з економічних взаємовідносин. Аналізуючи дані поняття нами були зроблені висновки, що зобов'язання – це заборгованість підприємства, яка забезпечується ЦКУ і повинна бути погашена (сплачена) відповідно до підписаних договірних умов шляхом сплати грошових коштів.

Значна кількість українських підприємств, у відповідності до норм законодавства України, складає та подає свою звітність згідно Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. Тому, для відображення зобов'язань в обліку слід керуватись не тільки НПСБО 11 «Зобов'язання», а також і Міжнародними стандартами (МСБО 37, МСБО 1, МСБО 10, МСБО 12, МСБО 17, МСБО 19 ТА МСБО 32) [8, 9, 22, 24]. Аналіз понять свідчить, що їх трактування майже є однаковим як за НПСБО так і за МСБО. Єдина відмінність полягає в тому, що за:

- НПСБО – це зобов'язання, а за МСБО – забезпечення;
- НПСБО зобов'язання не розподіляють за часом їх залучення, на відміну від МСБО (довгострокові та короткострокові).

Основним юридичним документом, який регламентує права, обов'язки та зобов'язання двох сторін під час реалізації активу, робіт чи послуги - є договір (ст. 638 ч. 2 ЦКУ) [3]. Згідно даного нормативного документа сторона, яка надала пропозицію щодо проведення реалізації називається оферта, а сторона, яка погодилась на проведення реалізації – акцепт. ЦКУ передбачає статті, які регламентують для сторін реалізації їх права, обов'язки та зазначає, що оплата постачальнику за проведену реалізацію повинна проходити в строки, які зафіксовані у договорі або ж за вимогою постачальника. В іншому випадку, покупець повинен сплатити крім

договірної ціни також інфляційні виплати, розмір яких також обов'язково фіксується в договорі.

В разі зриву поставки, отримання неякісної або неналежної кількості продукції за умовами договору, покупець має право направити на ім'я постачальника претензію. Зміст претензії, порядок її направлення та результат розгляду відображається в ГКУ. Якщо направлена претензія не була задовільнена постачальником, в такому випадку покупець може звернутись в господарський суд з позовною заявою. В даній заяві покупець фіксує всі порушення умов договору та зазначає розмір компенсації за них.

Основним нормативним документом, який регламентує ведення обліку, його організації та формування фінансової звітності виступає Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Норми даного документа повинні виконувати всі без винятку підприємства в Україні незалежно від форми власності та підпорядкування. Даний документ зазначає, що всі господарські операції повинні оформлюватись первинними документами з подальшим їх відображенням за регістрами бухгалтерського обліку в день виписки.

Порядок оформлення первинних документів та занесення їх до регістрів бухгалтерського обліку регламентується Положенням № 88 [15]. Крім цього, в даному Положенні наводяться рекомендації, щодо виправлення помилок в документах, строках їх зберігання та порядок проведення їх документообігу.

Всі свої зобов'язання підприємство, в тому числі розрахунки з постачальниками та замовниками, повинно оплачувати вчасно (згідно норм діючого законодавства або договірних взаємовідносин). Нами було встановлено перелік нормативно-законодавчих документів, який регламентує порядок переказу заборгованості суб'єкта господарської діяльності [16, 54-56]:

1. Закон України «Про платіжні послуги». Даний нормативний документ надає поняття «Платіжні операції», регламентує порядок щодо їх

виконання та переліку. Зазначає умови, за якими може проводитись авторизація діяльності платіжних послуг.

2. Постанова «Про затвердження інструкції про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг». На підставі зазначено документа, що для проведення платіжної операції потрібно оформити та передати на опрацювання банку платіжну інструкцію. На підставі даного документу банк проводить переказ з поточного рахунку свого клієнта. Якщо в платіжній інструкції, під час її формування, буде наведена в ній не вірна інформація згідно умов договору між контрагентами – банк не несе відповідальності щодо її неправильної виписки. Даний нормативний документ також містить інформацію щодо заповнення кожного реквізиту в платіжній інструкції.

Слід зазначити, що згідно даної Інструкції ініціатором повернення боргу може виступати не лише покупець, а й стягувач примусового списання коштів – орган державної виконавчої служби або приватні виконавці. Дані представники ініціюють дане списання шляхом виконання рішення суду.

3. Постанова «Про затвердження інструкції про порядок відкриття та закриття рахунків користувачам надавачам платіжних послуг з обслуговування рахунків». Кожне підприємство для проведення своєї діяльності обов'язково повинно відкрити поточний рахунок в національній валюті. Але, за умови, якщо підприємство проводить зовнішньо-економічну діяльність (придбання або реалізація) – оплату потрібно здійснювати у валюті, яка зазначена в договорі реалізації. Таким чином, в даній постанові розкривається інформація як відкрити та закрити рахунок користувачу та особливість проведення платіжної операції за окремим рахунком користувача.

4. Постанова «Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні». На відміну інших зобов'язань, розрахунки з постачальниками та підрядниками, за умови, що розмір боргу становить до 10000 грн., можна оплачувати готівковими грошовими

коштами. Для цього покупець оформлює видатковий касовий ордер на суму боргу і проводить виплату готівкових грошових коштів з каси підприємства боржника (покупця).

Також нами було встановлено, що згідно діючої нормативно-законодавчої бази якщо суб'єкт господарської діяльності відноситься до загальної системи оподаткування (з нарахуванням податку на прибуток), то крім зазначених форм розрахунків він також має право проводити розрахунки в бартерній або вексельній формі та ЕГ. Але, якщо підприємство відноситься до єдиноплатника 3 групи – застосування негрошової форми є забороненим. Лише четверта група єдиноплатників має право застосовувати в своїх розрахунках всі розрахункові форми.

Розрахунок електронними грошима, згідно відповідних нормативних документів НБУ – є негрошовою формою розрахунків, яку мають право застосовувати як банківські так і небанківські установи з метою проведення платіжних операцій [16]. Слід зазначити, що Закон України «Про платіжні послуги» дозволяє не тільки проводити розрахунок ЕГ, але й проводити їх випуск. В зв'язку з повномасштабним вторгненням росії в Україну НБУ ввів призупинення проведення операцій щодо випуску, розповсюдження ЕГ.

Під час проведеного дослідження нами було встановлено, що для потреб адміністративного чи виробничого характеру підприємство може оформлювати орендні операції. На підставі наказу «Про облікову політику підприємства» дані операції в обліку підприємства можуть проводитись як розрахунки з постачальниками та підрядниками. Облік орендних операцій, в даному випадку, регламентується НПСБО 14 «Оренда». Нами було встановлено, що будь-яке підприємство може скористатись послугою оперативної або фінансової оренди. Користування даною послугою формує зобов'язання підприємства – орендні платежі. Які, незважаючи від виду оренди підприємства щомісяця повинні їх сплачувати.

В зв'язку з тим, що ТОВ «ГОЛДПАК» проводить свою діяльність також і в напрямку зовнішньо-економічної діяльності потрібно розглянути

нормативні документи і з цього напрямку роботи. Для правильного відображення в обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками керується Законом України «Про валюту і валютні операції» та НПСБО 21 «Вплив змін валютних курсів». Дані нормативні документи розкривають методологічну базу для проведення операцій в іноземній валюті в обліку суб'єкта господарювання та зазначають віднесення та формування цієї інформації за показниками у фінансовій звітності.

Для проведення відображення в обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками використовують рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками». Інформація за даним рахунком та його характеристика наводиться в:

- Плані рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій;
- Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій.

Зазначені нормативні документи регламентують лише рахунки першого та другого порядків (синтетичні та аналітичні). Але для зручності та проведення більш детального обліку зазначених розрахунків, підприємство має право на базі затверджених інструкцією рахунків, розробити робочий план рахунків з урахуванням специфіки роботи ТОВ «ГОЛДПАК». Перш ніж почати використовувати даний робочий план рахунків його потрібно затвердити наказом «Про облікову політику підприємства» і закріпити додатком до нього. Розробка та затвердження даного наказу проводиться на підставі Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства [13].

Якщо обидва контрагента є платниками ПДВ, то в даному випадку у постачальника буде виникати податкове зобов'язання, а у покупця – податковий кредит. Наявність податкового кредиту, покупець, може підтвердити лише в тому випадку, якщо постачальник вчасно та правильно

оформить податкову накладну в єдиному реєстрі податкових накладних. Таким чином, для правильного розрахунку і відображення в обліку ПДВ кожен суб'єкт господарської діяльності повинен керуватись [1, 57-58]:

- Податковим кодексом України;
- Порядком ведення Єдиного реєстру податкових накладних;
- Порядком зупинення реєстрації податкової накладної/розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних.

Зазначимо, що реєстрація податкових накладних в їх єдиному реєстрі дозволяє податковим органам контролювати:

- Правильне заповнення всієї інформації за реквізитами та застосування відповідності ключів (електронний підпис);
- Проведення реєстрації суб'єктів господарської діяльності платниками ПДВ;
- Реєстраційний ліміт;
- Допущення наявних помилок;
- Введення даних податкових накладних, на які надано розрахунковий розрахунок;
- Проведення перевірки щодо підстави призупинення реєстраційних заходів податкових накладних та розрахунку корегувань.

На підставі проведеного дослідження норм діючого законодавства України для проведення розрахунків з постачальниками та підрядниками можна зробити висновки:

- виявлено нормативно-законодавчі акти, які регламентують ведення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками;
- систематизовано нормативні документи по веденню господарської діяльності ТОВ «ГОЛДПАК»;
- розглянуто підзаконні акти з урахуванням специфіки роботи підприємства.

1.3. Організація та задачі обліку і аналізу розрахунків підприємства з постачальниками та підрядниками на підприємстві в умовах ТОВ «ГОЛДПАК»

ТОВ «ГОЛДПАК» є найбільшим інноваційним національним виробником, який виробляє поліпропіленову та поліетиленову продукцію та має власну лабораторію якості. Завдяки використанню найкращого виробничого обладнання фірми ТМ Starlinger і ТМ Hengli підприємство може виробляти та реалізовувати своїм стратегічним партнерам більш ніж 9500000 одиниць готової продукції в місяць. Слід зазначити, що для досягнення свого сталого розвитку на ринку поліпропіленової та поліетиленової продукції компанія пройшла значний шлях свого розвитку.

Досліджуване підприємство розпочало свою діяльність в 1996 році з реалізації ввезення на територію України поліпропіленової та поліетиленової продукції. Реалізація високоякісної продукції та наявність друкарських верстатів, дозволила підприємству отримувати індивідуальні замовлення на нанесення різнокольорових логотипів замовників-партнерів.

В 2008 році ТОВ «ГОЛДПАК» розпочинає виробництво власної готової продукції з поліетилену (поліетиленова плівка, кульки, пакети та ін.) шляхом закупівлі сучасного обладнання. Виготовлення даної продукції дозволило збільшити кількість найменувань наданих послуг. В 2010 році підприємство відкриває в Китаї представництво, основною метою якого є:

- забезпечення вхідного контролю сировини;
- відстежування сталості рецептурного складу сировини;
- відстежування щільності за плетінням рукава;
- відстежування міцності мішка з поліпропілену.

Виконання зазначеної мети надало змогу ТОВ «ГОЛДПАК» стати для стратегічних партнерів основним постачальником поліпропіленової та поліетиленової продукції. Дослідження виявило, що ТОВ «ГОЛДПАК»

успішно співпрацює з 2739 підприємствами на всій території України, до переліку яких входять заводи з виробництва: цукру, борошна, солі, добрива, комбікорму та ін. Крім того продовжується довготривала співпраця з: «Leroу Merlin», «Fozzy Group», «Kernel», «МНР», «Intersport», «Епіцентр». Таким чином, спектр замовників-підприємств має різноманітну галузь: харчова, хімічна, косметична, сільськогосподарська, будівельна, авіаційна, алкогольна та безалкогольна продукція та ін.

За статистичними даними компанії, найбільшу реалізацію готової продукції, яка є сучасною тарою для сипучих продуктів складають поліпропіленові мішки. За відгуками покупців, вони є: міцними, зручними, недорогими, якісними та можуть витримувати велику вагу. Мішки, за замовленням покупця, можуть мати: різну щільність та об'єм, з наявністю клапана та вологонепроникного вкладишу. З усіма видами та характеристиками готової продукції кожен покупець може ознайомитись на сайті підприємства. На складах ТОВ «ГОЛДПАК» завжди є в наявності весь спектр виготовленої продукції, за виключенням індивідуального замовлення. Нами було встановлено, що компанія готова виконати будь-яке нестандартне замовлення своїх контрагентів. В замовленнях компанії була тара для прибирання снігу, саманні будматеріали, продукція для застосування у підводному будівництві і т.і.

Навіть після повномасштабного вторгнення росії в Україну ТОВ «ГОЛДПАК» продовжує свій динамічний розвиток шляхом виготовлення власної продукції та задоволення замовлень покупців. За рахунок злагожденості та професіоналізму працівників підприємства забезпечується висока якість продукції та скорочується час її виготовлення. Асортимент продукції компанії пройшов сертифікацію за вимогами ДСТУ України.

Внаслідок цього, компанія постійно намагається:

- удосконалювати рецептуру виготовленої продукції;
- проводити технічну модернізацію та впроваджувати нові технології;
- впроваджувати сучасні інформаційні технології та методи

адміністративного управління;

- розподілити відповідальність та повноваження працівників, підвищувати кваліфікацію, досвід, знання та мотивацію співробітників.

Проведення індивідуального підходу до всіх покупців – є основний пріоритет роботи ТОВ «ГОЛДПАК». За весь період господарської діяльності компанія стала надійним партнером для контрагентів та є лідером виробництва поліетиленової упаковки в Україні. Підприємство постійно:

- удосконалює процес організації адміністративного управління;
- підвищує довгострокову конкурентоспроможність компанії;
- отримує сталий прибуток;
- має довіру серед інвесторів та акціонерів.

Під час проведеного дослідження, нами було встановлено, що компанія вважає основними факторами обрання співпраці саме з ТОВ «ГОЛДПАК» може бути:

- Швидкість. В короткі терміни виконає замовлення за індивідуальними технічними завданнями (розміром, кольором, товщиною) та точними термінами виконання. Проведена автоматизація виробництва продукції дозволила підприємству працювати 24/7 365 днів.

- Якість. Вся продукція проходить жорсткий технічний контроль якості та виробляється за допомогою сучасних необоротних активів з високоякісної сировини та матеріалів. Перевірка якості продукції відбувається автоматично застосовуючи лазерний сканер.

- Вигода. Кожний покупець при мінімальному замовленні може отримати продукцію за ціною меншою ніж у посередників. За статистичними спостереженнями компанії Азіатські постачальники реалізують таку ж саму продукцію як і ТОВ «ГОЛДПАК» на 7 % дорожче.

- Унікальність. Компанія може виконати замовлення, яке не може виконати інше підприємство. Нанесення різноманітних логотипів та іншої інформації на упаковку, що може виступати конкурентною перевагою в бізнесі клієнта.

Протягом багатьох років, ТОВ «ГОЛДПАК» має стійкий фінансовий стан підприємства, що підтверджується розрахунками наведеними в додатку Б та рисунками 1.4 – 1.9. Аналіз проведених розрахунків було проведено на підставі фінансової звітності підприємства (дод. А) та програмного забезпечення – програми Excel.

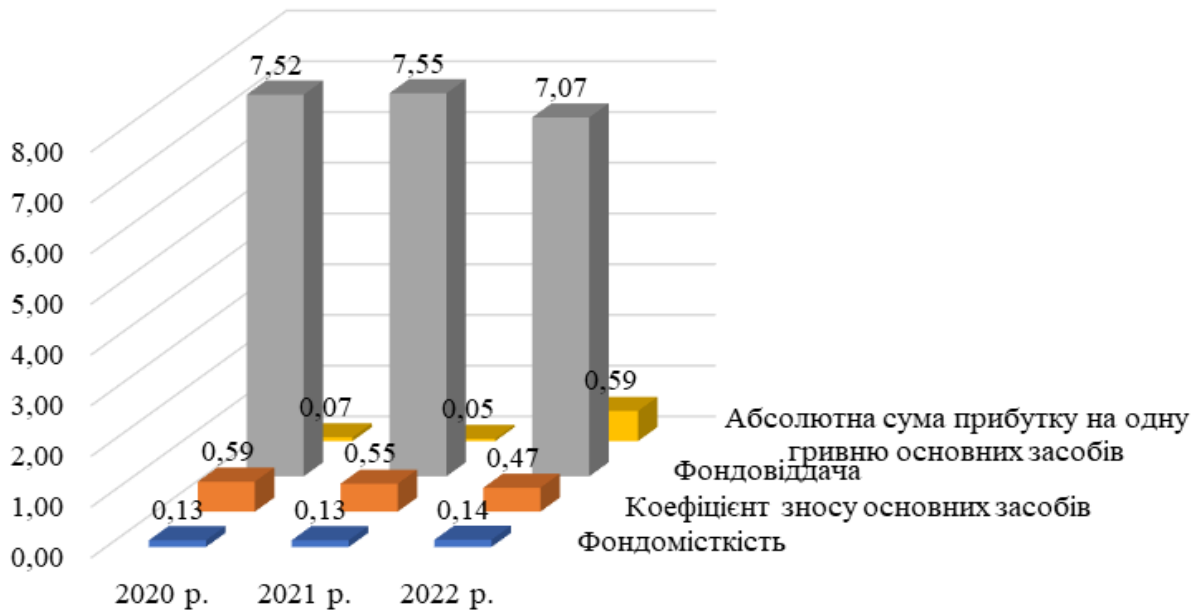

Рис. 1.4 Показники майнового стану ТОВ «ГОЛДПАК»

Джерело: розроблено автором

Як свідчить Рис. 1.4 коефіцієнт зносу основних засобів на підприємстві, що досліджується щороку зменшується (-0,04; -0,08; -0,12) і це позитивно впливає на стан основних засобів. Зменшення даного коефіцієнта обумовлено тим, що компанія робить постійне оновлення виробничого обладнання на більш сучасне з метою економії сировини, проведення автоматизованого обліку і можливості менше часу направляти на ремонт обладнання та збільшення якості продукції. На відміну від показника фондомісткості, який майже не змінився, нами було виявлено стрімке збільшення рентабельності основних засобів. Збільшення даного показника виникло за рахунок постійної, майже безперебійної роботи обладнання (-0,64; +15,5; +14,86). Під час повномасштабного вторгнення для оборони

всіх населених пунктів використовувалась різна тара, в тому числі і мішки, які виготовляє ТОВ «ГОЛДПАК». Тому підприємство працювало з максимально ефективно для забезпечення країни стратегічним товаром.

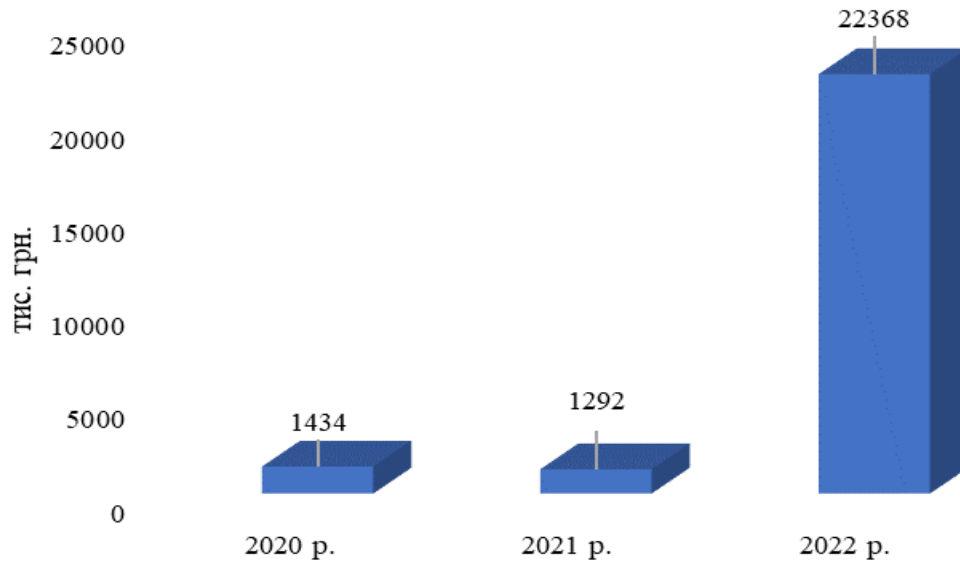

Рис. 1.5 Показники фінансових результатів діяльності ТОВ «ГОЛДПАК»

Джерело: розроблено автором

За рахунок цього значно зросла і абсолютна сума прибутку на одну гривню основних засобів: +0,55 в 2022/2021 р. та +0,52 в 2022/2020 р. Як видно з рисунку 1.5 розмір чистого прибутку в 2022 році, за рахунок зазначених вище причин, також значно збільшився і склав 22368 тис. грн., що на 21076 тис. грн. більше ніж показник попереднього року.

За рисунком 1.6 нами було проведено дослідження показників ліквідності ТОВ «ГОЛДПАК». Всі розраховані показники ліквідності в 2021 році мали тенденцію на зниження, але в 2022 р. їх показники покращились, що призвело до їх збільшення. Щодо показників платоспроможності (фінансової стійкості), то за останні два роки ми спостерігали збільшення даного показного (Рис. 1.7), що позитивно впливає на фінансовий стан ТОВ «ГОЛДПАК».

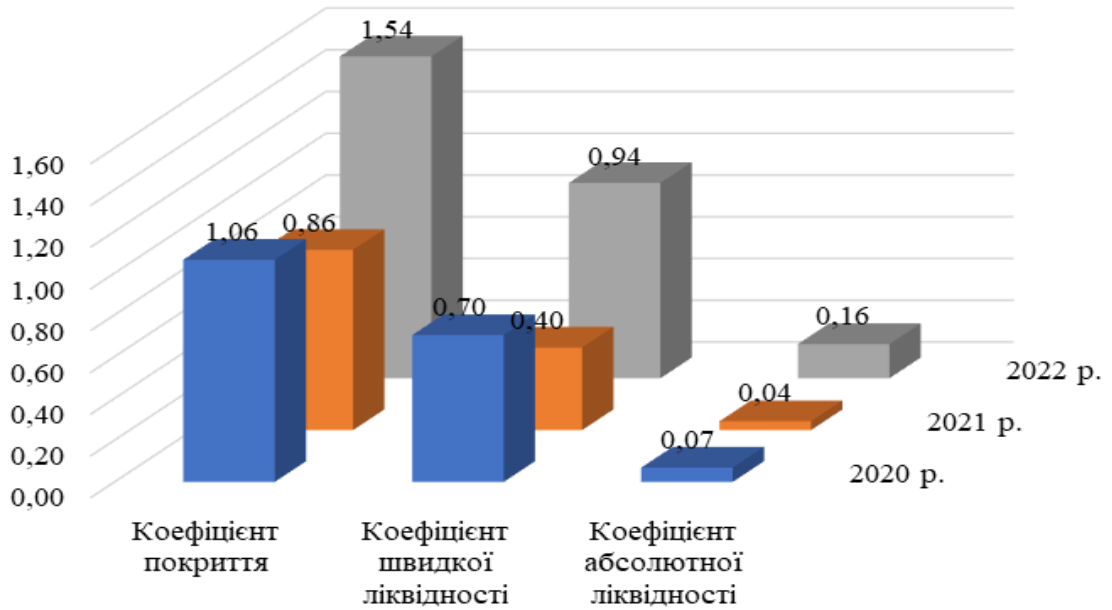

Рис. 1.6 Показники ліквідності ТОВ «ГОЛДПАК»

Джерело: розроблено автором

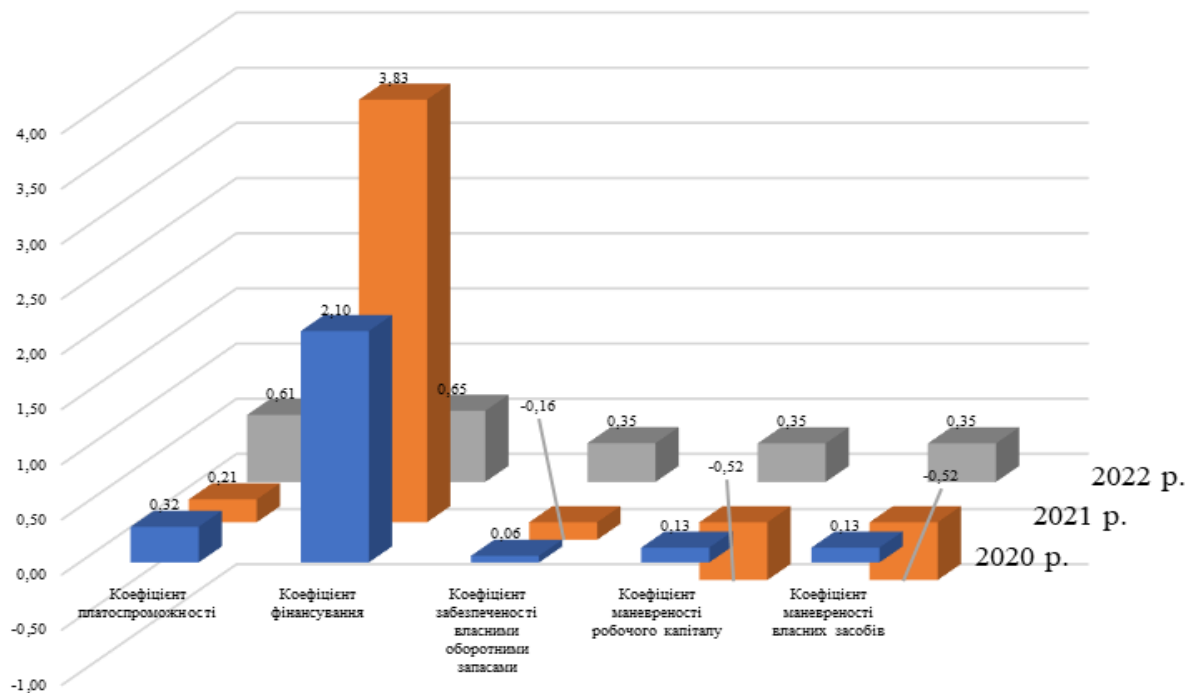

Рис. 1.7 Показники платоспроможності (фінансової стійкості) ТОВ «ГОЛДПАК»

Джерело: розроблено автором

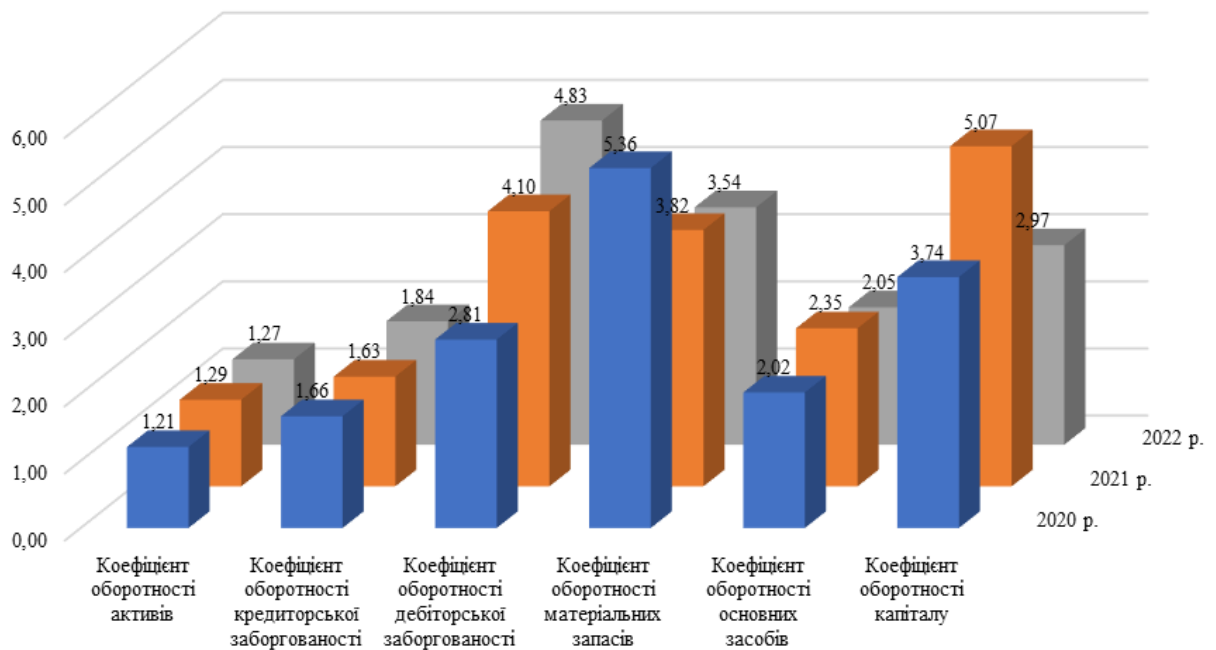

Рис. 1.8 Показники ділової активності підприємства ТОВ «ГОЛДПАК»

Джерело: розроблено автором

Як видно з Рис. 1.8 та додатку Б у ТОВ «ГОЛДПАК» всі коефіцієнти щороку збільшуються (покращуються), що вказує на стійкий фінансовий стан підприємства. Крім того, спостерігається зменшення:

- строків погашення дебіторської та кредиторської заборгованості (майже в двічі виникає зменшення);
- Коефіцієнту оборотності капіталу (3,74; 5,07; 2,97)
- Коефіцієнту оборотності активів (1,21; 1,29; 1,27);

Значною мірою збільшились і показники рентабельності ТОВ «ГОЛДПАК» (Рис. 1.9). Рентабельність – це показник, на підставі якого розраховують ефективність роботи самого підприємства через розрахунок прибутку та витрат.

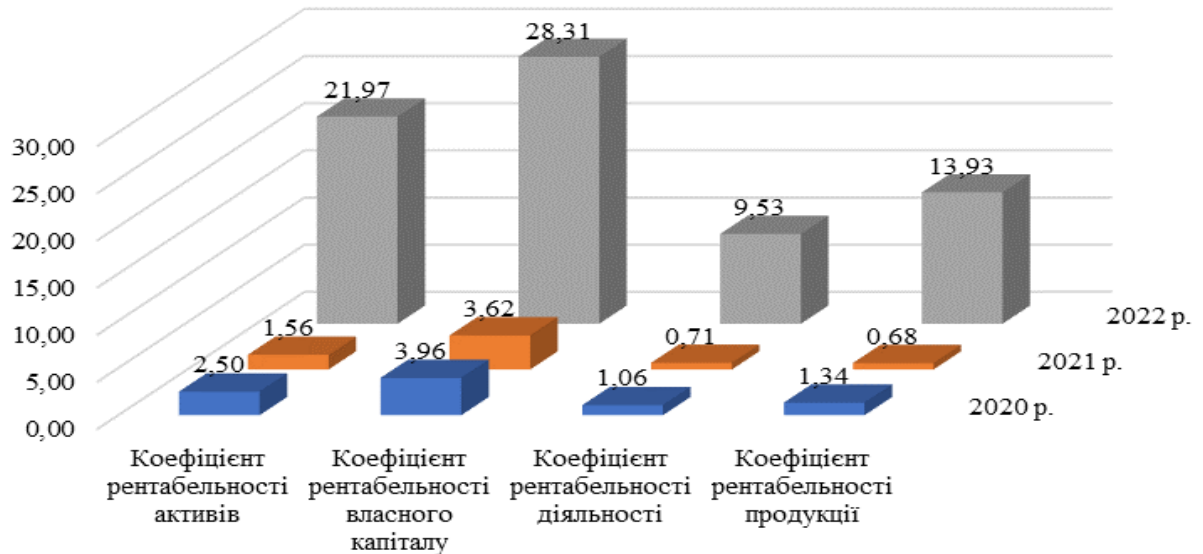

Рис. 1.9 Показники рентабельності ТОВ «ГОЛДПАК»

Джерело: розроблено автором

Таким чином, вважаємо, що правильна та ефективна управлінська політика обрана ТОВ «ГОЛДПАК» призвела до значних покращень в роботі підприємства, з яким інші контрагенти впевнено та без зволікань співпрацюють вже багато років.

Висновки до розділу 1

1. Проведено дослідження поняття «Постачальник» дало можливість з'ясувати, що ним може бути особа (юридична чи фізична), яка займається реалізацією товарів, робіт чи послуг межах України або закордоном відповідно до умов договору поставки (надання послуг).

2. З'ясовано, що в залежності від процесу реалізації до постачальників можна віднести:

- Виробників. До них належать підприємства великого, середнього чи малого бізнесу, які безпосередньо займаються виробничою діяльністю та

проводять реалізацією своєї готової продукції без посередників та без націнки.

- Дистриб'юторів – офіційних представників підприємств-виробників, які підписують контракти (договори) за узгодженою ціною з виробниками.

- Реселерів - торгівельні посередники - невеликі вузькоспеціалізовані компанії (дилери, субдилери, оптовики). Їх завдання полягає у оптовій закупівлі товару у виробника і продаж їх невеликими партіями у роздріб. Причому вартість реалізації по відношенню до вартості закупівлі – збільшується.

- Роздрібних продавців (рїтейлерів).

3. Досліджено праці українських науковців, які вважають обов'язковим проводити заходи задля ефективного проведення розрахунків з постачальниками та підрядниками та надають пропозиції щодо їх удосконалення в обліку та аналізу:

- Затвердження графіку документообігу, проведення контрольних заходів щодо своєчасності проведення всіх умов договору (постачання, якість отриманих активів, своєчасна оплата), розробити робочий план рахунків бухгалтера з внесенням до нього більше аналітичних рахунків з обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками.

- Контроль над плануванням, організацією та контрольними заходами під час проведення поставки активів;

- Постійний контроль за розрахунками з постачальниками та підрядниками для недопущення настання простроченої та безнадійної заборгованості.

- Проведення постійних інвентаризаційних заходів розрахунків з постачальниками та підрядниками.

4. Проведено діагностику стану розрахунків з постачальниками та підрядниками в розрізі сукупної кредиторської заборгованості підприємства.

5. Зроблено висновки, що зобов'язання – це заборгованість підприємства, яка забезпечується ЦКУ і повинна бути погашена (сплачена) відповідно до підписаних договірних умов шляхом сплати грошових коштів.

6. Встановлено, що ТОВ «ГОЛДПАК» є найбільшим інноваційним національним виробником, який виробляє поліпропіленову та поліетиленову продукцію та має власну лабораторію якості. Завдяки використанню найкращого виробничого обладнання фірми ТМ Starlinger і ТМ Hengli підприємство може виробляти та реалізовувати своїм стратегічним партнерам більш ніж 9500000 одиниць готової продукції в місяць.

РОЗДІЛ 2
ОБЛІК І АНАЛІЗ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВА З
ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ
В УМОВАХ ТОВ «ГОЛДПАК»

2.1. Документальне оформлення операцій та облік розрахунків підприємства з постачальниками та підрядниками

Суцільне та безперервне документальне оформлення всіх господарських операцій, яке проводить підприємство протягом звітного періоду повинно бути обов'язковим та відображатись в обліку суб'єкта господарювання згідно вимог чинного законодавства. Основними нормативними документами, які це зазначають є Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» та Положення «Про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку».

На підставі крайніх змін чинного законодавства, нами було встановлено, що всі документи повинні бути сформовані державною мовою (українською). Але, якщо підприємство проводить свою діяльність як зовнішньоекономічний партнер і документи на відображення цієї діяльності сформовані іноземною мовою, то в даному випадку, ці документи повинні бути перекладені українською мовою.

Для проведення робіт за розрахунками з постачальниками та підрядниками між обома контрагентами оформлюється значна кількість документів, основним з яких є договори. Даний документ зазначає права та обов'язки кожного контрагента і надає право звернутись до суду, якщо не будуть виконані умови за кожним його пунктом.

Нами було з'ясовано, що для кожної господарської операції умови договору є різними - з урахуванням особливості її проведення (дод. В). Але

його структура, форма та основні реквізити зазначаються в Господарському та Цивільному кодексі України. Проведене дослідження цих нормативних документів надало нам можливість з'ясувати умови договору, на які слід звернути увагу під час його складання:

- Період протягом якого проводяться юридичні відносини між контрагентами та кількість виконаних поставок (замовлень). Таким чином, договір укладається на період (1 місяць, 6 місяців, 1 рік, 3 роки і т.д.) або ж на кількість виконаних поставок (замовлень) з урахуванням чітко встановленого періоду (щотижня, щомісяця, щокварталу і т.д.). Якщо контрагенти в договорі не зазначають строк його дії, то згідно ГКУ максимальний строк його дії – один рік (ст. 267 ГКУ).

- Проведення транспортування продукції з урахуванням особливості її складу. Якщо реалізована продукція має технічні особливості (скляна або хімічна продукція), то в договорі незалежно від того який саме контрагент буде проводити транспортування, обов'язково потрібно зазначити умови (температурний режим) і технічні характеристики їх перевезення.

- Проведення реалізації продукції (робіт або послуг) не співпадає з датою підписання договору.

- Кількість проведених поставок (виконаних робіт) одноразове чи багаторазове.

- Оплата за реалізовану продукцію, виконану послугу (роботу). Особливу увагу за цією умовою договору звертають на способи оплати (готівка чи безготівкова), форму оплати (авансові платежі, після сплата за отриману продукцію (виконану роботу чи послугу), бартерні операції, проведення взаємозаліку заборгованості). Також в договорі може бути зазначено, що оплата відбувається після отримання кожної партії активу.

Крім, підписання договірних взаємовідносин, контрагенти також оформлюють під час господарської операції і інші первинні документи, такі як:

1. Товарно-транспортну накладну (ТТН). ТТН – первинний документ, який виписується організацією, яка проводить перевезення та застосовується для:

- Ведення обліку активів під час їх перенаправлення;
- Розрахунку за проведені перевезення;
- Підтвердження виконаних робіт.

Під час проведеного дослідження, нами було проаналізовано нормативно-законодавчі документи, які проводять регламентацію оформлення ТТН та оформлені до додатку Г. Дані нормативні документи визнають ТТН єдиним документом, котрий є підтвердження проведення зазначених операцій. Під час перевірки ДПС саме наявність ТТН згідно Правил № 363 є обов'язковим і на наявність інших документів, що підтверджують проведення перевезення, вони не звертають уваги.

Таким чином, ТТН є обов'язковим документом для обох контрагентів і водія, який відповідає за вантаж під час його перевезення. На підставі оформленої ТТН в обліку можна списати та оприбуткувати активи в складському, оперативному та бухгалтерському обліку. Також цей документ видається водієві транспортного засобу, який перевозить вантаж. В момент зупинки поліцією – водій обов'язково повинен його надати.

За останніми змінами Закону України «Про автотранспорт» [59] ТТН обов'язково повинна бути зареєстрована в Реєстрі ТТН. Основна мета створення даного реєстру – проведення державного контролю за перевезеннями вантажу по українській території. Але, на жаль, зазначений реєстр станом на зараз – не працює, і виписати електронну ТТН не має можливості.

Правилами № 363 затверджено перелік загальних правил оформлення ТТН до яких можна віднести:

- ТТН повинна оформлюватись замовником послуг, але в більшості випадків оформленням займається вантажовідправник. Це пов'язано з тим, що даний контрагент має більш повну інформацію щодо характеристики

господарської операції;

- ТТН може оформлюватись рукописним, друкарським або за допомогою змішаного способу;
- Загальна кількість виписаних ТТН на одне переміщення вантажу – три екземпляри;
- Відсутність печаток на ТТН;
- Оформлення ТТН проводиться на кожне перевезення вантажу та на кожного замовника послуги перевезення;

Бланк ТТН не є документом суворої звітності, тому якщо в ТТН була виявлена помилка – вона виправляється за допомогою коректурного способу. Тобто, закреслюється тонкою лінією з зазначенням «Виправлено», фіксацією дати знаходження помилки та підписом особи, яка знайшла цю помилку.

Нами було виявлено, що перш ніж оформити ТТН в обліку вона повинна пройти п'ять етапів:

- На першому етапі замовник послуги повинен на зворотній стороні ТТН підписати всі три екземпляри бланку.
- Лицьову сторону трьох ТТН підписує водій в момент прийому вантажу, і це є другим етапом проходження ТТН.
- На третьому етапі відправник вантажу залишає в себе один екземпляр ТТН і видає решту екземплярів водієві.
- Четвертий етап засвідчує отримання активу замовником, який підписує зворотну сторону ТТН в обох примірниках. Замовник послуги повинен залишити у себе другий екземпляр ТТН. Підпису водія на другому екземплярі бланку не потрібно.
- На п'ятому етапі третій екземпляр ТТН, в якому присутній підпис замовника, водій надає перевізнику. Але, за потреби, він має право зробити копію ТТН і залишити її в себе.

Форма бланку ТТН затверджена Правилами № 363 (додаток 7) і може бути використана для перевезення всіх вантажів окрім вантажів, які є особливими (дерево, хліб, нафта та продукція з неї, алкоголь та ін.). Нами

було встановлено, що для кожного особливого вантажу нормативно затверджено різні форми ТТН (спеціальні).

Згідно норм діючого законодавства українські підприємства мають право розробляти та затвердити наказом «Про облікову політику підприємства» власну форму ТТН. В цій формі обов'язково повинні бути реквізити, які визначені Правилами №363. Одним із таких реквізитів є зазначення даних про характеристику (параметри) автотранспортного засобу, і нововведення – надання податкових номерів обох контрагентів. Але, щодо спеціальних ТТН – розробка ТТН заборонено.

За неправильно оформлену (виписану) ТТН передбачено штраф у розмірі 51000 грн. Даний розмір штрафу накладається, якщо:

- виявлена в ТТН недостовірна інформація про характеристику вантажу (маса, габаритні розміри);

- за інформацією ТТН маса та габаритні дані є більшими ніж встановлено законодавчо і відсутній дозвіл щодо проїзду автомобільними шляхами України.

За потреби суб'єкт господарювання може проводити перевезення вантажу і власним автотранспортом. В такому випадку виписувати ТТН не потрібно. Але якщо цим вантажем є спеціальний вантаж, то оформлення ТТН буде обов'язкове.

Нами була досліджена судова практика щодо обов'язковості наявності ТТН під час відображення в обліку податкового кредиту. Судові установи погоджуються з рішенням ДПС, що без оформленої ТТН не можна відображати в обліку перевезення, так як без ТТН буде відсутній факт самого перевезення. Тобто і наявність податкового кредиту буде відсутня.

2. Видаткову накладну. Цей документ є документом первинного обліку, який засвідчує процес передавання активу від продавця до покупця та повинен містити наступні реквізити:

- зазначається назва, кількість і ціна направленого активу;
- фіксується дата та місце проведення постачання.

Після проведеного дослідження нормативно-законодавчої бази нами було встановлено відсутність затвердженого бланку зазначеної накладної. В практичній діяльності цей бланк має довільну форму, за основу якого береться форма М-11 (дод. Ж). Підприємство має право розробити форму видаткової накладної і самостійно, але з обов'язковим її затвердженням в наказі «Про облікову політику підприємства». Порядок заповнення видаткової накладної наведено в додатку 3. Під час розробки даного бланку він повинен відповідати наступним вимогам [5, 15]:

- ст. 9 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»;
- п. 2.4 Положенню № 88.

За потреби, підприємством можуть бути внесені і додаткові реквізити, які інформаційно доповнюють хід проведення господарської операції. Нами було встановлено, що на думку ДПС, видаткову накладну не можна вважати розрахунковим документом, але вона проводить підтвердження факту переміщення активу від продавця до покупця і може вважатись актом приймання-передачі активу.

Видаткова накладна виписується в двох екземплярах за підписом відповідальних осіб за проведення господарської операції від обох контрагентів. У продавця залишається перший екземпляр накладної, а другий екземпляр передається покупцю. Керівником обов'язково затверджуються список осіб по підприємству, яким надано право підпису первинних документів, в тому числі і видаткової накладної.

За умови виявлення технічної помилки у видатковій накладній – потрібно її переписати, але й допускається застосування коректурного способу її виправлення.

3. Податкову накладну (якщо обидва контрагента є платниками ПДВ).

Даний документ надає право покупцю відобразити в обліку ПДВ (податковий кредит, податкове зобов'язання) і формується він тільки в електронній формі. Особливість ПН полягає в тому, що чинності вона

набирає лише в тому випадку, якщо буде зареєстрована в Єдиному реєстрі податкових накладних. Реєстрацією ПН проводить постачальник, тож на ньому вся відповідальність щодо правильного оформлення та проведення їх по реєстру.

За останніми змінами норм діючого законодавства, нами було встановлено, що мова заповнення ПН – виключно українська (дод. К). І це відноситься до всіх реквізитів ПН, окрім реквізиту «Назва номенклатури товару». Дану позицію дозволили заповнити іноземною мовою і на українську мову можна не перекладати. Також ДПС зазначило, що якщо за договірними взаємовідносинами продукція має іноземну назву, то саме ця назва повинна бути зафіксована в ПН.

Згідно наказу Міністерства фінансів України [60] з 01.04.2023 р. підприємства повинні оформлювати та подавати на реєстрацію ПН та розрахунок корегувань за новою формою. Це стосується і вже сформованих ПН, які не встигли зареєструвати в Єдиному реєстрі до цієї дати. Крім того, кожне підприємство – платник ПДВ повинен подати звіт за квітень 2023 р. також за новою формою податкової декларації (набула чинності – 01.05.2023 р.). Нами було проведено дослідження щодо заповнення всіх оновлених частин ПН, результати якого наведено в додатку И.

Особливу увагу під час роботи з ПН надають розрахунку коригування до ПН. Даний документ має свій порядок оформлення та проведення реєстраційного процесу. Мета формування РКдПН – виправлення помилок або введення змін, які були отримані внаслідок різних господарських процесів за ПН, які вже були зареєстровані. Слід зазначити, що заповнення РКдПН є аналогічним до заповнення ПН.

4. Акт виконаних робіт (наданих послуг). Форма цього документа є документом первинного обліку, який підтверджує подію щодо виконаних робіт та послуг та зазначає вартісну оцінку та строк виконання зазначених операцій. Зміст даного бланку має довільну форму і складається українською мовою в двох примірниках. Але, якщо підприємство займається зовнішньо-

економічною діяльністю – то оформлення акту відбувається одночасно обов'язково українською мовою та мовою країни в якій працює підприємство-контрагент, або ж англійською мовою (за згодою сторін). Іншомовний акт обов'язково повинен мати ідентичний переклад на українську мову.

В зв'язку з тим, що вартісні ознаки операцій у сфері зовнішньо-економічної діяльності оцінюються за іноземною валютою, тому підприємство під час підписання акту повинно в ньому відобразити валютний курс НБУ на дату складання акту. Саме за цим курсом буде відбуватись перерахування валюти за договором реалізації в національну грошову одиницю.

Зауважимо, що періодичність надання даного акту за виконаною послугою може бути різною. Це залежить від виду самої послуги та на який термін її було надано.

Акт виконаних робіт може мати паперовий та електронний вигляд. Застосування електронної форми акту значно скорочує час на виконання робіт щодо його оформлення, підписання та отримання. Під час складання електронного акту виконаних робіт слід пам'ятати, що заповнення всіх його реквізитів повинно відповідати веденню електронного документообігу на підприємстві згідно норм чинного законодавства [61]. Лише при наявності електронно-цифрового підпису акт отримує юридичну силу.

Якщо в акті виконаних робіт була допущена (виявлена) помилка, то в даному випадку потрібно встановити її вплив на проведення господарської операції та на зміст самого документа. Помилку можна виправити двома шляхами:

- Анулювати попередній акт в якому була знайдена помилка та підписати новий;
- Застосувати коректурний метод виправлення помилок згідно норм чинного законодавства.

Власник або керівник підприємства разом з головним бухгалтером

повинні організувати на підприємстві порядок зберігання документів первинного, фінансового, податкового, управлінського та статистичного обліку. Кожен з зазначених документів в обліку має свої терміни зберігання. Для документів первинного обліку термін зберігання не менше трьох років, а для проходження перевірки ДПС фінансових операцій – п'ять років. За потреби підприємства строки зберігання первинних документів можуть збільшити. Для цього потрібно по підприємству створити експертну комісію, яка ухвалить це рішення. Електронні документи повинні зберігатись на електронних носіях та в хмарних об'єктах.

За умови зникнення документів підприємства (в тому числі і бухгалтерських) по підприємству створюється комісія, яка встановлює факт зникнення, а також складає акт, в якому зазначає їх перелік. В такому випадку керівник підприємства обов'язково повинен звернутись до правоохоронних органів з заявою та додаванням до неї акту комісії.

5. Прибуткову накладну. Даний документ є документом первинного обліку, за допомогою якого оформлюється надходження активів на підприємство. Слід зазначити, що прибуткова накладна не відноситься до бланків суворої звітності, тому форма даного документа може бути розроблена підприємством самостійно.

6. Акт приймання матеріалів. Даний документ відображає передачу активів між двома суб'єктами господарювання. Підприємством Акт приймання матеріалів може бути застосований за наступних умов:

- Підприємство отримує від контрагента активи для збереження або безкоштовно та внаслідок зміни по підприємству матеріально-відповідальних осіб.

- Цінності отримані від контрагента направляються для продажу або переробки. При цьому власником цих активів залишається контрагент.

- Надходження активів під час дарування.

Акт приймання матеріалів має універсальну форму та вміщає перелік обов'язкових реквізитів згідно норм чинного законодавства. В акті

обов'язково зазначається, яким чином активи надійшли до підприємства (придбання, подаровані, обмін). Також повинно бути підтвердження щодо якості активів, їх стану, ступеня пошкодження і т.і. Якщо підприємство після огляду отриманих активів має претензії щодо зазначених критеріїв – обов'язково це зазначається в акті приймання матеріалів.

Під час ведення господарської діяльності більшість українських підприємств мають бажання співпрацювати з іноземними підприємства – проводити ним реалізацію або отримання активу. В момент отримання активів від іноземного контрагента він виступає як постачальник. Тому, для підтвердження проведення господарської операції з надходження українське підприємство повинно отримати від нього певний перелік документів. Також повинні бути документи:

- зовнішньоекономічний договір купівлі-продажу;
- від транспортно-експедиційної компанії (розвантаження і транспортні послуги);
- сертифікати якості;
- платіжні документи щодо перерахунку митних платежів та зборів;
- вантажна митна декларація;
- транспортні накладні (залізнична, авіа, ТТН, коносамент).

Особливу увагу за зовнішньоекономічними договорами звертають на відображення в обліку курсових різниць і їх розрахунку.

Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками ведеться на рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками». Даний рахунок має три субрахунки, номери та назву яких змінювати заборонено так як вони затверджені Інструкцією до плану рахунків [12]. За потреби підприємство, на підставі субрахунків, може провести їх деталізацію та розробити робочий план рахунків з обов'язковим його затвердженням в Наказі про облікову політику підприємства. Для проведення постійного контролю за станом кредиторської заборгованості та її погашенням рекомендуємо ТОВ «ГОЛДПАК» облік розрахунків з постачальниками та

підрядниками вести окремо за кожним контрагентом в розрізі оборотно-сальдових відомостей (дод. Л).

2.2. Відображення розрахунків підприємства з постачальниками та підрядниками у фінансовій і податковій звітності підприємства

Кожне підприємство в кінці кожного звітного періоду обов'язково подає до відповідних органів узагальнюючі показники фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання, а саме звітність підприємства. Формування звітності та її подання регламентується Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність». Крім того, НПСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» зазначає мету, назву форм фінансової звітності та розкриває її елементи.

Вважаємо, що звітність підприємства – згруповане інформаційне джерело результату роботи суб'єкта господарювання за визначений проміжок часу, яке дозволяє провести розрахунок для проведення аналізу діяльності в поточному та перспективному періоді. Проведений аналіз діяльності роботи підприємства надає можливість виявити резерви для ефективної роботи підприємства в майбутньому, досягти стабільної діяльності та надати шляхи вдосконалення роботи суб'єкта господарювання.

Під час проведеного дослідження, нами було з'ясовано, що до звітності підприємства встановлюються вимоги, яким вона повинна відповідати, а саме:

- надавати гарантії реальної та достовірної інформації, яке підтверджується документально за всіма записами, внаслідок проведених інвентаризаційних заходів;

- проводити оцінку балансових статей для відображення розподілу прибутків, формування доходів та витрат звітного періоду;

- своєчасно формувати дані для проведення адміністративних рішень щодо покращення роботи суб'єкта господарювання.

Для надання достовірної та правдивої інформації в річній звітності підприємства згідно норм діючого законодавства, кожне підприємство обов'язково повинно провести інвентаризацію розрахунків [14]. Термін її проведення – протягом трьох місяців до дати складання річної звітності. Перед початком проведення інвентаризаційних заходів по підприємству керівник формує та підписує наказ щодо перевірки суцільним методом розрахунків за всіма напрямками роботи підприємства. В наказі обов'язково фіксується період роботи інвентаризаційної комісії, її склад та зазначаються види розрахунків, які потрібно перевірити.

Під час своєї роботи інвентаризаційна комісія звіряє наявність документів та записів за обліковими реєстрами з віднесенням до них реальних значень та відображення за відповідними рахунками. Комісії потрібно перевірити усі суми розрахунків, які є в балансі суб'єкта господарювання, а також суми кредиторської заборгованості простроченої позовної давності.

Підтвердження реального розміру заборгованості підприємства є можливість підписання з контрагентом акту звірку. Слід зазначити, що кредитор є ініціатором при дебіторській заборгованості, а дебітор ініціює підписання акту звірку при кредиторській заборгованості.

Нами було встановлено, що акт звірки – документ, який надає інформацію щодо стану кредиторської заборгованості підприємства та є підтвердженням наявності боргу. Зауважимо, що акт звірки може переривати строк дії позовної давності, якщо в акті звірки фіксується підпис керівника підприємства. В такому випадку, строк позовної давності починається заново.

Акт звірки не можна вважати типовим документом, тому форма та зміст даного документа кожне підприємства розробляє самостійно та затверджує наказом «Про облікову політику підприємства».

В зв'язку з тим, частина українських підприємств знаходиться в окупації на територіях, в яких проходять бойові дії, тому підписання акту саме з такими підприємствами в сучасних умовах не є можливим. В такому випадку, підприємство відображає розрахунки з постачальниками та підрядниками на підставі тих документів, які є в наявності у підприємства (договір купівлі-продажу, платіжні доручення (інструкції), попередні акти звірки і т.і.). Але, через місяць, на перше число наступного місяця, за умови доступу до документів підприємства-контрагента постає можливість оформити акт звірки між суб'єктами господарювання.

Слід зазначити, що на підставі всіх отриманих актів звірки інвентаризаційна комісія складає акт інвентаризації, в якому фіксує розбіжності між бухгалтерськими документами підприємства та даними звірки.

Під час формування звітності підприємства використовують облікову інформацію, реєстри бухгалтерського обліку та документи інвентаризаційної комісії (акти звірки, акт інвентаризації). Зазвичай, суб'єкти господарювання облік розрахунків з постачальниками та підрядниками ведуть шляхом аналітичного обліку, тобто в розрізі за кожним контрагентом. Тому, для складання звітності потрібно дані аналітичного обліку звести до даних синтетичного обліку за рахунками першого порядку. Згідно Плану рахунків бухгалтерського обліку до нього відноситься рахунок 63. Даний рахунок за своїм кредитовим залишком на певний період часу відображається в балансі підприємства за кодом рядка 1615 «Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги». Зазначений рядок має своє відображення в III розділі пасиву балансу – поточні зобов'язання і забезпечення, який в свою чергу входить до загального підсумку балансу.

Залишки за цим кодом рядка потрібно подавати на початок та на кінець звітного періоду. Початком звітного періоду вважається дата на перше січня звітного року, а кінець звітного періоду – дата на яку формується звітність. Нами було з'ясовано, що якщо підприємство було зареєстровано після

першого січня звітного року, то протягом всього звітного періоду інформація за цим кодом рядка в колонці 3 балансу буде відсутня. І лише в наступному звітному році буде можливість її відобразити. Ця особливість стосується формування балансу як за НПСБО 1 так і за НПСБО 25. Крім того залишок за рахунком 63 в балансі за формою НПСБО 1 формується в тис. грн. без десяткових знаків, а в балансі за формою НПСБО 25 – в тис. грн. з одним десятковим знаком.

Під час господарської діяльності бувають ситуації за якими перш ніж отримати актив від постачальника потрібно на його поточний рахунок перерахувати аванс, внаслідок чого у підприємства проводиться формування дебіторської заборгованості за рахунком 371. Зазначений рахунок, на відміну від рахунку 63, має своє відображення в активі балансу за кодом рядка 1130 – дебіторська заборгованість за виданими авансами. Порядок заповнення даного рядку є аналогічним до коду рядка 1615. Після підписання акту взаємозаліку (акту виконаних робіт) і проведенням його за рахунками бухгалтерського обліку проводиться списання обох зобов'язань. Внаслідок чого проводяться відповідні дії і за статтями (кодами рядків) балансу 1615 та 1130.

Наступним документом звітності, в якому мають відображення розрахунки з постачальниками та підрядниками є форма № 3 «Звіт про рух грошових коштів». Даний звіт надає інформацію по надходженню та вибуттю грошових засобів в результаті всіх видів діяльності (операційна, інвестиційна, фінансова). Дана інформація повинна бути повною, правдивою та неупередженою. На відміну від балансу підприємства ця інформація вміщує дані за звітний період та за аналогічний період попереднього року.

На підставі методичних рекомендацій по заповненню фінансової звітності підприємство має право самостійно обрати один із дозволених способів формування звіту за формою № 3 – прямим чи непрямим методом і обрати відповідну форму звітності. За умови обрання підприємством подання звіту за прямим методом інформацію за рахунком 63 слід відображати за

кодом рядка 3100 (витрачання на оплату товарів, робіт, послуг) та кодом рядка 3260 (витрачання на придбання необоротних активів). Але якщо суб'єкт господарювання обирає подання звіту за непрямим методом, то в даному випадку інформація за розрахунками з постачальниками та підрядниками відображається за кодом рядка 3560 (збільшення (зменшення поточних зобов'язань)).

Згідно НПСБО 11 п. 22.2 в примітках до фінансової звітності суб'єкт господарювання повинен надати інформацію по невизначеності зобов'язань щодо розмірів та строків їх погашення.

На підставі проведеного дослідження відображення розрахунків з постачальниками та підрядниками в звітності підприємства, нами було встановлено, що зазначені розрахунки під час складання податкової звітності в ній не відображаються.

Таким чином, на підставі вище зазначеного можна зробити висновок, що звітність підприємства повинна формуватися на підставі ґрунтовних, узагальнених та правдивих даних обліку та надавати внутрішнім та зовнішнім користувачам неупереджену інформацію щодо проведення детальної оцінки фінансового стану суб'єкта господарювання. На підставі проведених розрахунків власники підприємства та його адміністративний апарат можуть приймати зважені та обґрунтовані рішення щодо застосування заходів на покращення економічного стану підприємства.

2.3. Аналіз розрахунків підприємства з постачальниками та підрядниками та напрями удосконалення обліково-інформаційної системи підприємства

Проведення аналізу розрахунків з постачальниками та підрядниками є одним із основних напрямків роботи будь-якого підприємства. Це пов'язано з

тим, що за останні три роки українські підприємства мають кредиторську заборгованість, яка значно збільшилась за цей час. І з цим пов'язано дві події – COVID -19 та повномасштабне вторгнення росії в Україну. Тому, вважаємо, що під час аналізу розрахунків та всіх інших зобов'язань підприємства можна буде розрахувати:

- на скільки змінився розмір розрахунків в межах обраного періоду для аналізу;
- розмір ризику щодо зобов'язань та провести оцінку його впливу на економічну безпеку підприємства;
- розмір дебіторської та кредиторської заборгованості, який буде оптимальний для безперешкодної роботи підприємства;
- зобов'язання суб'єкта господарювання та надати прогноз щодо їх стану і поліпшення фінансово-економічної діяльності підприємства.

З метою вчасного застосування адміністративних заходів для погашення кредиторської заборгованості підприємства потрібно звертати постійну увагу на її розмір, період існування, можливості щодо переказу грошових коштів. На нашу думку, аналіз розрахунків з постачальниками та підрядниками слід проводити на підставі даних аналітичного та синтетичного обліку, реєстрів бухгалтерського обліку та звітності підприємства.

За своєю структурою розрахунки з постачальниками та підрядниками входять до зобов'язань підприємства, які в свою чергу поділяються на поточні та довгострокові зобов'язання. На підставі даних ТОВ «ГОЛДПАК» протягом 2020-2022 р. підприємство не мало залишків по довгострокових зобов'язаннях і забезпеченнях. Тому, проведемо аналіз стану розрахунків з постачальниками та замовниками в структурі поточних зобов'язань та за структурою пасиву балансу.

Як видно з рисунків 2.1 та 2.2 структура пасиву балансу протягом 2020-2022 р. була сформована лише залишками рахунків за першим та третім розділом пасиву балансу. Крім того, щороку за цими розділами відбувались

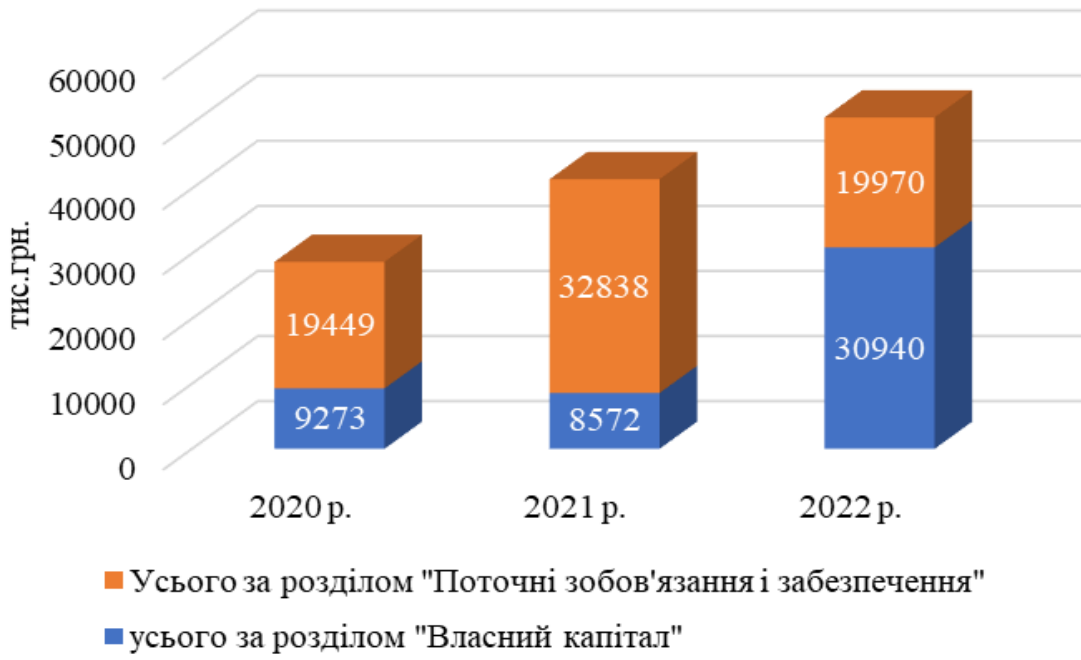

Рис. 2.1 Аналіз стану поточних зобов'язань за структурою пасиву балансу ОВ «ГОЛДПАК» (тис. грн.)

Джерело: розроблено автором

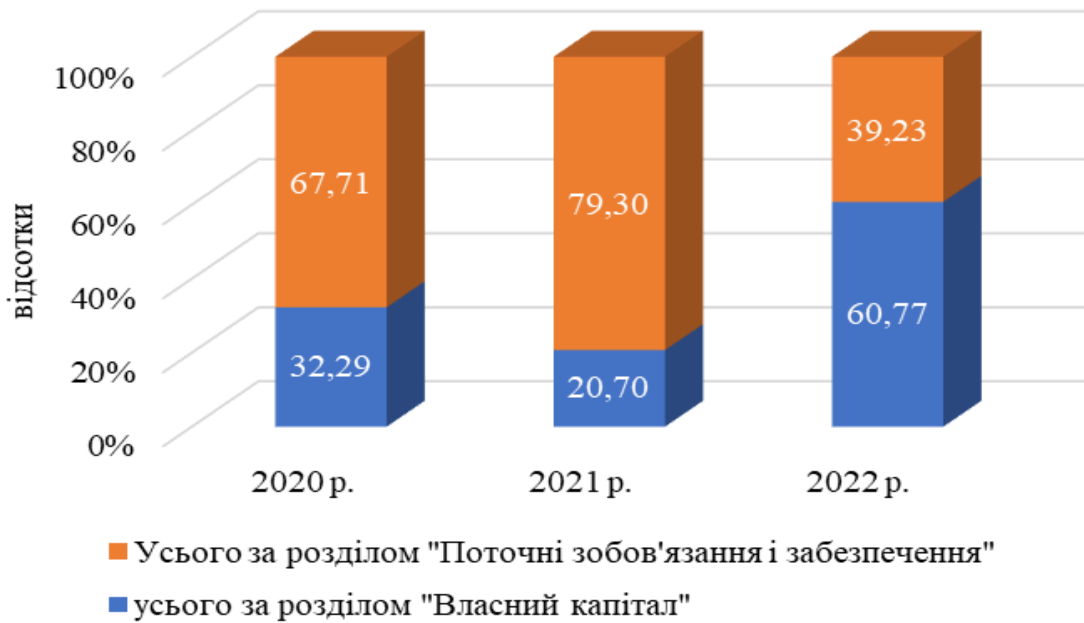

Рис. 2.2 Аналіз стану поточних зобов'язань за структурою пасиву балансу ТОВ «ГОЛДПАК» (у відсотках)

Джерело: розроблено автором

зміни. В 2020 р. та 2021 р. відсоток заборгованості ТОВ «ГОЛДПАК» був значно нижчий ніж в 2022 році. Тому потрібно проаналізувати за обраний період структуру зобов'язань для з'ясування причин.

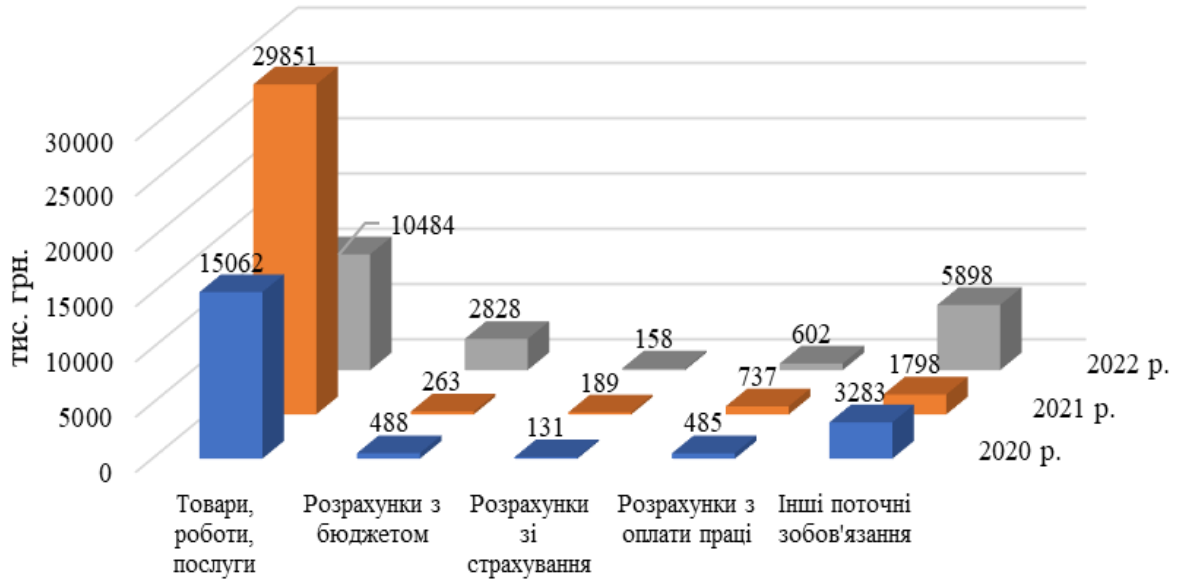

Рис. 2.3 Структура поточних зобов'язань ТОВ «ГОЛДПАК»

Джерело: розроблено автором

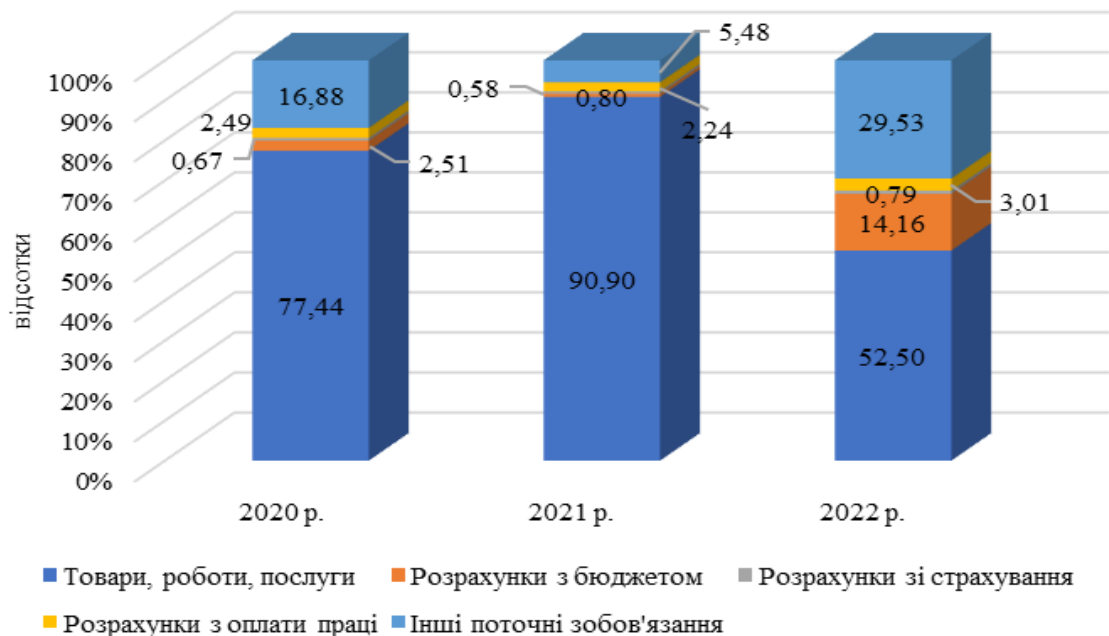

Рис. 2.4 Структура поточних зобов'язань ТОВ «ГОЛДПАК» (у відсотках)

Джерело: розроблено автором

На підставі проведеного аналізу рисунків 2.3 та 2.4 можна зробити висновок, що протягом 2020-2022 р. зобов'язання за товари, роботи та послуги займали лідируюче місце. Хоча в 2022 році заборгованість за товари, роботи та послуги скоротилась порівняно з 2021 роком на 38,4 %, але все рівно в 2022 році займає в загальній структурі зобов'язань - 52,5 %. Таким чином, можна стверджувати, що за рахунок зменшення зобов'язань за товари, роботи та послуги виникло загальне зменшення зобов'язань за структурою пасиву балансу.

Одним із факторів такого різкого зниження заборгованості є повномасштабне вторгнення росії в Україні. Для захисту своїх громад громадяни України використовували поліпропіленові мішки як оборонні споруди, коли в них засипали пісок. Тому в перші дні війни їх розкупили по всій країні і чекали як найскоріше на нові партії завезення. Також їх купували і волонтери для захисників України.

Внаслідок зазначених подій ТОВ «ГОЛДПАК» працювало 24/7 щоб забезпечити країну таким захистом. Нами було досліджено, що сировина з якої виготовляють поліпропіленовий мішок має суттєву невелику вартість і як наслідок великого попиту на мішок і невеликої вартості сировини ТОВ «ГОЛДПАК» в 2022 році мав надприбутки та значну суму надходження грошових коштів.

Таким чином, одним із елементів вчасного перерахунку заборгованості постачальникам є наявність вільних грошових коштів на підприємстві. Ці активи є високоліквідними. Але, якщо високоліквідних активів у підприємства не вистачає, воно має право для погашення своєї заборгованості перед контрагентами застосувати швидко реалізовані активи – повернення дебіторської заборгованості. Тому, нами був проведений порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ «ГОЛДПАК».

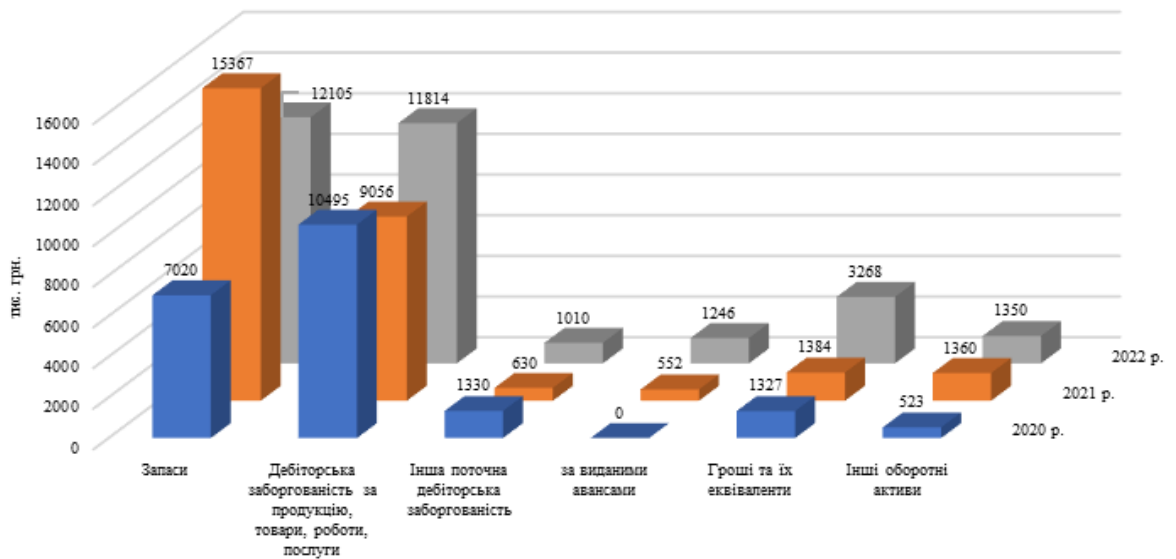

Рис. 2.5 Структура оборотних активів ТОВ «ГОЛДПАК» (тис. грн.)

Джерело: розроблено автором

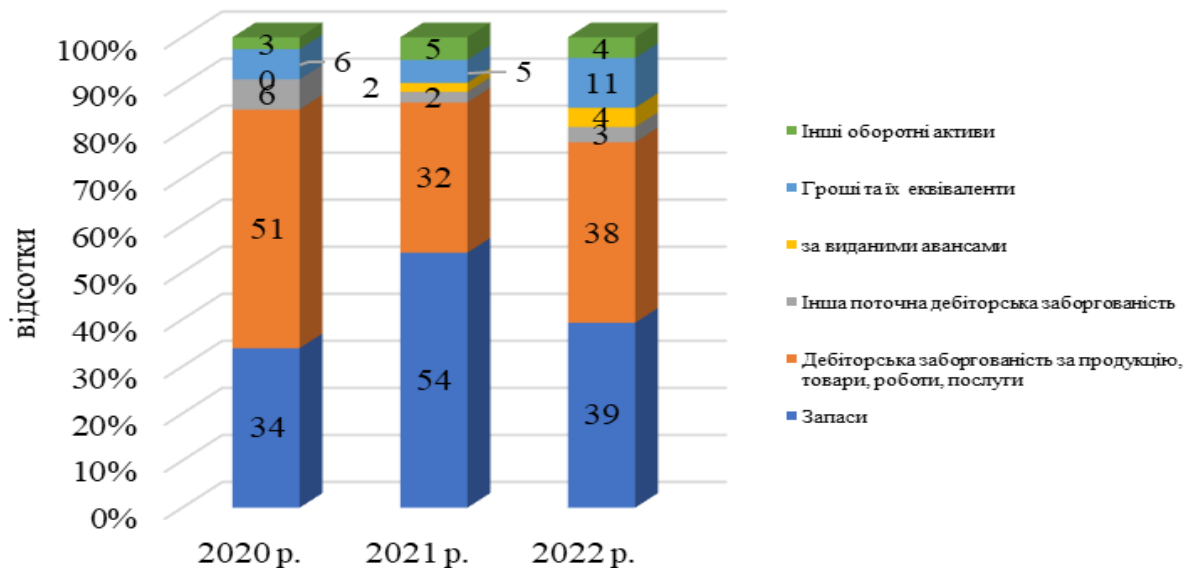

Рис. 2.6 Структура оборотних активів ТОВ «ГОЛДПАК» (у відсотках)

Джерело: розроблено автором

За даними рисунків 2.5 та 2.6 вільних грошових коштів ТОВ «ГОЛДПАК» має в незначній кількості в 2020 р. – 1327 тис. грн., 2021 р. –

1384 тис. грн., 2022 р. – 3268 тис. грн., за потреби погасити розрахунки з постачальниками та підрядниками за 2020 р. – 15062 тис. грн., 2021 р. – 29851 тис. грн., 2022 р. – 10484 тис. грн. Для погашення кредиторської заборгованості ТОВ «ГОЛДПАК» може застосувати шлях повернення дебіторської заборгованості за товари та іншу поточну дебіторську заборгованість. Але, на жаль, підрахунок повернення дебіторської заборгованості разом з грошовими коштами не дає можливості повністю розрахуватись з зобов'язаннями підприємства впродовж 2020-2021 р. Покращення ситуації відбувається на підприємстві в 2022 р. І це демонструє рисунок 2.7. Загальний розмір зобов'язань до 2022 р. був більшим від розміру оборотних коштів, яким володіло підприємство.

На підставі даних додатка М ми змогли проаналізувати активи та види робіт, які ТОВ «ГОЛДПАК» отримував протягом 2022 року (за всіма періодами роботи підприємства види активів та послуг є однаковими):

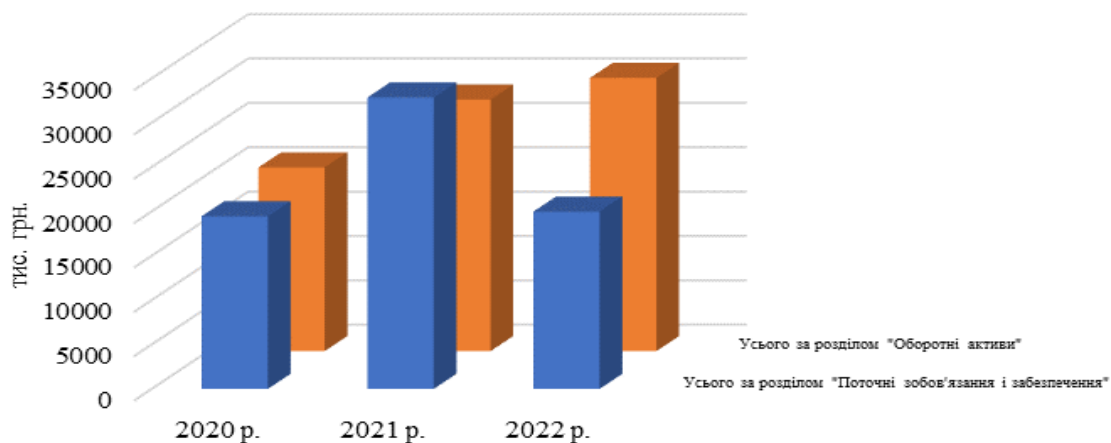

Рис. 2.7 Розмір оборотних активів та зобов'язань ТОВ «ГОЛДПАК» (тис. грн.)

Джерело: розроблено автором

- необоротні активи (капітальні інвестиції) – на суму 6190041,22 грн;
- виробничі запаси – 58676180,06 грн.;

- малоцінні швидкозношувані активи – 3478,30 грн.;
- товари – 3547764,54 грн.;
- податкового кредиту – 17323426,49 грн.;
- загальнопромислові послуги – 20821378,69 грн.;
- адміністративні послуги – 4868485,93 грн.;
- послуги зі збуту – 1839342,44 грн.;
- інші послуги - 517415,49 грн.

Дана інформація була нами отримана внаслідок опрацювання договорів купівлі-продажу, оборотно-сальдових відомостей за рахунком 631 та інших регістрів бухгалтерського обліку ТОВ «ГОЛДПАК». На підставі зазначених документів нами також був проведений аналіз кількості контрагентів (постачальників та підрядників) та розмірів сум, за якими відбувалось постачання виробничих запасів, необоротних активів, робіт та послуг (Рис. 2.8, Рис. 2.9).

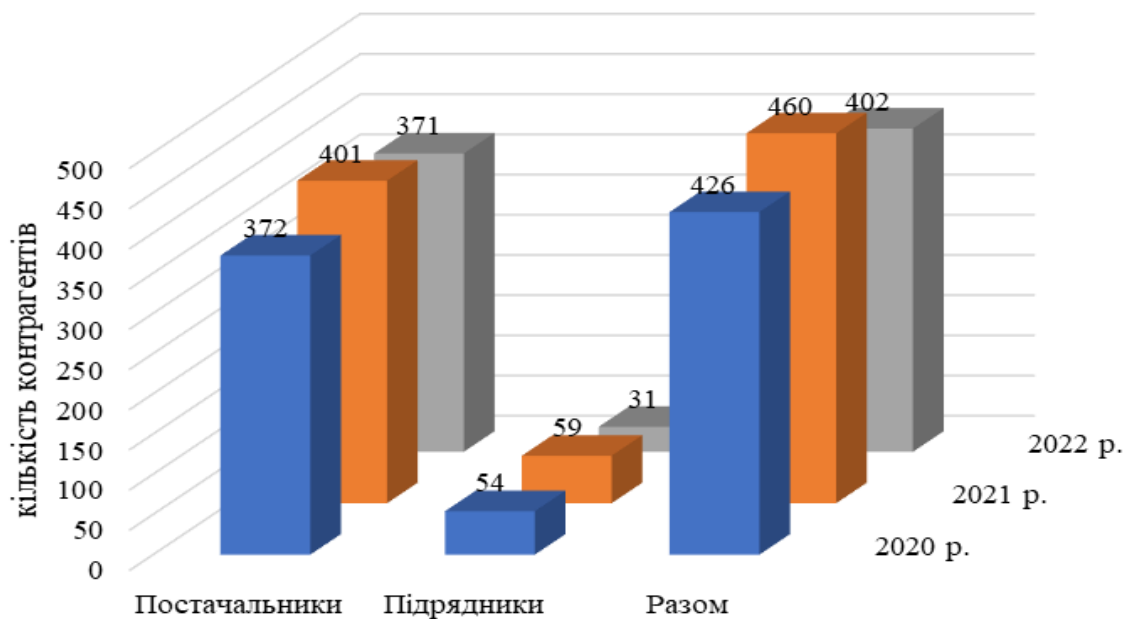

Рис. 2.8 Кількість контрагентів (постачальників та підрядників) ТОВ «ГОЛДПАК»

Джерело: розроблено автором

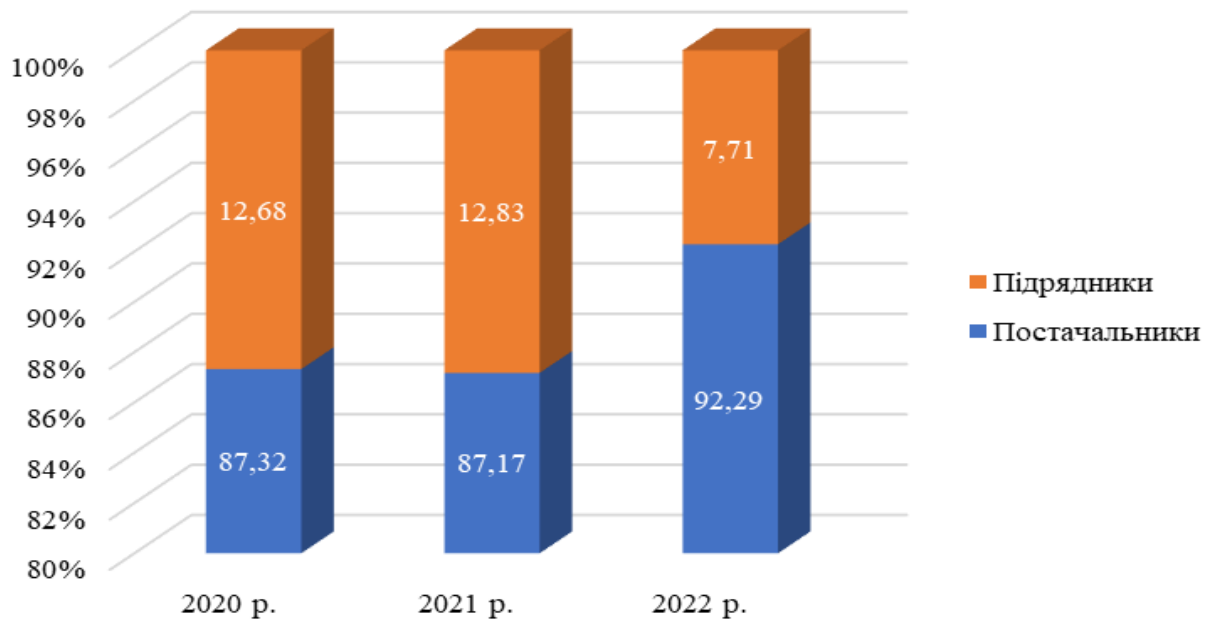

Рис. 2.9 Структура кількості контрагентів (постачальників та підрядників) ТОВ «ГОЛДПАК» (у відсотках)

Джерело: розроблено автором

На підставі зазначених діаграм можна зробити наступні висновки:

- кількість постачальників ТОВ «ГОЛДПАК» є значно більшою ніж кількість підрядників;
- внаслідок повномасштабного вторгнення росії в Україну кількість постачальників та підрядників зменшилась порівняно з 2021 р. на 58 контрагента: постачальників стало менше на 30 контрагентів, а підрядників на 28.

За даними балансу ТОВ «ГОЛДПАК», договорів купівлі-продажу та аналітичних даних за рахунком 63 нами був зроблений аналіз зобов'язань підприємства за розрахунками в розрізі за постачальниками та підрядниками 2020-2022 р (Рис. 2.10).

Даний рисунок свідчить, що розмір зобов'язань в 2022 році значно скоротився порівняно з 2021 роком (на 19367 тис. грн.): за рахунок погашення боргу перед постачальниками на 12093 тис. грн. та підрядниками – 7274 тис. грн. Як було зазначено раніше це відбулось внаслідок дуже великого попиту на продукцію ТОВ «ГОЛДПАК», внаслідок

Рис. 2.10 Аналіз зобов'язань ТОВ «ГОЛДПАК» перед постачальниками та підрядниками

Джерело: розроблено автором

чого за рахунок обсягів продаж та збільшення покупців, які частково погасили свої боргові зобов'язання підприємство мало змогу переказати своїм контрагентам зазначений розмір зобов'язань.

Таким чином, події крайнього звітного року дали можливість ТОВ «ГОЛДПАК» фінансово вистояти, зменшити зобов'язання перед своїми контрагентами і підтримати економіку України в ці важкі для неї часи шляхом переказу своїх бюджетних зобов'язань.

Висновки до розділу 2

1. Встановлено порядок документального оформлення розрахунків з постачальниками та підрядниками на ТОВ «ГОЛДПАК» та вплив умов військового стану на його діяльність.

2. Проаналізовано нормативно-законодавчі документи, які регламентують порядок оформлення ТТН та розкриті етапи її оформлення, зберігання та відображення в обліку.

3. Встановлено відсутність затвердженого бланку видаткової накладної та зазначено, що підприємство має право розробити форму видаткової накладної самостійно, але з обов'язковим її затвердженням в наказі «Про облікову політику підприємства».

4. Проведено дослідження за змінами норм діючого законодавства, внаслідок чого нами було встановлено введення в дію з 01.05.2023 р. оновленої форми податкової накладної та розглянуто вимоги до її оформлення.

5. З'ясовано, що Акт виконаних робіт (наданих послуг) є документом первинного обліку, який підтверджує подію щодо виконаних робіт та послуг та зазначає вартісну оцінку та строк виконання зазначених операцій. Зміст даного бланку має довільну форму і складається українською мовою в двох примірниках. Але, якщо підприємство займається зовнішньо-економічною діяльністю – то оформлення акту відбувається одночасно обов'язково українською мовою та мовою країни в якій працює підприємство-контрагент, або ж англійською мовою (за згодою сторін). Іншомовний акт обов'язково повинен мати ідентичний переклад на українську мову.

6. Запропоновано трактування поняття «Звітність підприємства». Звітність підприємства – згруповане інформаційне джерело результату роботи суб'єкта господарювання за визначений проміжок часу, яке дозволяє провести розрахунок для проведення аналізу діяльності в поточному та перспективному періоді.

7. Розкрито вплив проведення інвентаризації розрахунків з постачальниками та підрядниками на порядок складання річної фінансової звітності підприємства в напрямку зобов'язань підприємства.

8. Розглянуто порядок заповнення фінансової звітності (Баланс, Звіт про рух грошових коштів, Примітки до фінансової звітності) та строків її подання до органів Державної служби статистики України.

9. Проаналізовані розрахунки з постачальниками та підрядниками з наданням висновків щодо проведеного дослідження за наступними напрямками:

- стан поточних зобов'язань за структурою пасиву балансу ТОВ «ГОЛДПАК» в гривневому еквіваленті та у відсотках;
- структура поточних зобов'язань;
- вплив структури оборотних активів на ліквідність ТОВ «ГОЛДПАК»;
- розмір оборотних активів та зобов'язань ТОВ «ГОЛДПАК»;
- кількість контрагентів (постачальників та підрядників);
- розміри зобов'язань ТОВ «ГОЛДПАК» перед постачальниками та підрядниками.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення і розв'язання науково-практичного завдання з визначення обліку і аналізу розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві.

Проведені дослідження надали можливість сформулювати наступні висновки:

1. З'ясовано, що для проведення ефективної діяльності в умовах військового стану особливу увагу адміністрація підприємств надає виконанню договірних взаємовідносин та погашенню боргових зобов'язань пов'язаних з ними. Переказ грошових коштів за надані активи відбувається згідно умов договору (контракту) на підставі яких зазначається форма та порядок проведення оплати.

2. Розкрито поняття «Постачальник» та досліджено перелік контрагентів, яких можна до них віднести. Також з'ясовано, що ним може бути особа (юридична чи фізична), яка займається реалізацією товарів, робіт чи послуг межах України або закордоном відповідно до умов договору поставки (надання послуг).

3. Зроблено висновок, що для ефективної роботи підприємства адміністративний апарат повинен приділяти увагу проведенню оптимізації розрахунків та призведе до зміцнення розрахунково-платіжної дисципліни з подальшим зменшенням ризику настання банкрутства суб'єкта господарювання.

4. Проаналізовано кількість активних підприємств за видами економічної діяльності в період введення військового стану та розглянуто вплив даної події на проведення релокаційних пропозицій від держави.

5. Розглянуто термін «Зобов'язання», яке регламентується в нормативно-законодавчих документах та розкрито його зміст з боку національних та міжнародних актах.

6. Проведено аналіз чинної нормативно-законодавчої бази та зазначені в ній зміни, які призвели до корегування обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками.

7. З'ясовано, що навіть після повномасштабного вторгнення росії в Україну ТОВ «ГОЛДПАК» продовжує свій динамічний розвиток шляхом виготовлення власної продукції та задоволення замовлень покупців. За рахунок злагодженості та професіоналізму працівників підприємства забезпечується висока якість продукції та скорочується час її виготовлення. Асортимент продукції компанії пройшов сертифікацію за вимогами ДСТУ України.

8. Встановлено, що ТОВ «ГОЛДПАК» вважає, що до основних факторів щодо обрання саме її до співпраці можна віднести: швидкість, якість, вигода та унікальність.

9. Проаналізовано та надано оцінку фінансовому стану ТОВ «ГОЛДПАК» внаслідок чого були зроблені висновки щодо отриманих результатів дослідження.

10. Встановлено, що суцільне та безперервне документальне оформлення всіх господарських операцій, яке проводить ТОВ «ГОЛДПАК» протягом звітного періоду повинно бути обов'язковим та відображатись в обліку згідно вимог чинного законодавства. До основних нормативних документів, які це зазначають можна віднести: Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» та Положення «Про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку».

11. Досліджено, що для проведення робіт за розрахунками з постачальниками та підрядниками між обома контрагентами оформлюється значна кількість документів, основним з яких є договори. Даний документ зазначає права та обов'язки кожного контрагента і надає право звернутись до суду, якщо не будуть виконані умови за кожним його пунктом.

12. Встановлено, що крім підписаного договору, контрагенти також оформлюють під час своїх взаємовідносин і інші первинні документи: ТТН,

видаткову накладну, податкову накладну, Акт виконаних робіт (наданих послуг), прибуткову накладну, Акт приймання матеріалів на ін.

13. З'ясовано, що до звітності підприємства встановлюються вимоги, яким вона повинна відповідати, а саме:

- надавати гарантії реальної та достовірної інформації, яке підтверджується документально за всіма записами, внаслідок проведених інвентаризаційних заходів;

- проводити оцінку балансових статей для відображення розподілу прибутків, формування доходів та витрат звітного періоду;

- своєчасно формувати дані для проведення адміністративних рішень щодо покращення роботи суб'єкта господарювання.

14. Досліджено, що під час формування своєї звітності ТОВ «ГОЛДПАК» використовує облікову інформацію, реєстри бухгалтерського обліку та документи інвентаризаційної комісії (акти звірки, акт інвентаризації).

15. Доведено, що звітність підприємства повинна формуватися на підставі ґрунтовних, узагальнених та правдивих даних обліку та надавати внутрішнім та зовнішнім користувачам неупереджену інформацію щодо проведення детальної оцінки фінансового стану суб'єкта господарювання. Вважаємо, що на підставі проведених розрахунків власники підприємства та його адміністративний апарат можуть приймати зважені та обґрунтовані рішення щодо застосування заходів на покращення економічного стану підприємства.

16. Зазначено, що з метою вчасного застосування адміністративних заходів для погашення кредиторської заборгованості підприємства потрібно звертати постійну увагу на її розмірі, період існування, можливості щодо переказу грошових коштів. Вважаємо, що аналіз розрахунків з постачальниками та підрядниками слід проводити на підставі даних аналітичного та синтетичного обліку, реєстрів бухгалтерського обліку та звітності підприємства.

17. Проведено аналіз діяльності роботи ТОВ «ГОЛДПАК» з 2020 р. по 2022 р. і зазначено, що події крайнього звітнього року надали можливість фінансово вистояти, зменшити зобов'язання перед своїми контрагентами і підтримати економіку України в ці важкі для неї часи шляхом переказу своїх бюджетних зобов'язань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 16.11.2021).
2. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 16.11.2021)
3. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 16.11.2021)
4. Кодекс про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 р. № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення: 16.11.2021).
5. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 16.11.2021).
6. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text> (дата звернення: 16.11.2021).
7. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів»: Наказ Міністерства фінансів України від 10.08.2000 р. № 193. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00#Text> (дата звернення: 16.11.2021).

8. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансових звітів» від 01.01.2012 р. № 929_013. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text (дата звернення: 16.11.2021).

9. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 37 «Забезпечення, непередбачені зобов'язання та непередбачені активи» від 01.01.2012 р. № 929_051. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_051#Text (дата звернення: 16.11.2021).

10. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 16.11.2021).

11. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність»: Наказ Міністерства фінансів України від 25.02.2000 р. № 39 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text> (дата звернення: 16.11.2021).

12. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text> (дата звернення: 16.11.2021).

13. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України: Наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 635. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13#Text> (дата звернення: 16.11.2021).

14. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України № 879 від 02.09.2014 р.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text> (дата звернення: 16.11.2021).

15. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку. Наказ Міністерства фінансів України 24.05.1995 р. № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (дата звернення: 16.11.2021).

16. Про платіжні послуги: Закон України від 30.06.2021 р. № 1591-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text> (дата звернення: 16.11.2021).

17. Агаркова О.А. Проблемні аспекти обліку розрахунків із постачальниками. *Стратегічні питання світової науки*. 2012 URL: http://www.rusnauka.com /5_SWMN_2012/Economics/7_101448.doc.htm. (дата звернення: 16.11.2021).

18. Бабенко А.В., Фесенко В.В., Цьома К.Ю. Прикладні аспекти обліку та внутрішнього контролю розрахунків із постачальниками і підрядниками. *Східна Європа: Економіка, бізнес та управління*. 2016. № 4. С. 419–424.

19. Боденчук Л.Б., Кулікова С.М. Управління та аналіз кредиторської заборгованості в умовах пандемії. *Науковий погляд: економіка та управління*, №4 (70) / 2020. С. 30-35.

20. Бурлан С.А., Валентова Ю.В. Облікові аспекти управління кредиторською заборгованістю підприємства. *Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка»*, № 1, 2021. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.1.76 (дата звернення: 16.11.2021).

21. Власюк Г.В. Шляхи вдосконалення бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками. *Держава та регіони*. Серія «Економіка та підприємництво». 2009. № 5. С. 40–44.

22. Гевчук А.В. Методика дослідження бухгалтерської звітності в процесі перевірки розрахунків з контрагентами. *Інтернаука. Серія «Економічні науки»*. 2019. № 6. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2019-6-5073> (дата звернення: 16.11.2021).

23. Гільорме Т.В., Шачаніна Ю.К. Удосконалення організації обліку кредиторської заборгованості підприємств в умовах невизначеності. *Економіка і фінанси*. 2018. № 1. С. 18-24. URL: https://www.researchgate.net/publication/342850495_udoskonalenna_organizacii_obliku_kreditorskoj_zaborgovanosti_pidpriemstv_v_umovah_neviznacnosti (дата звернення: 16.11.2021).

24. Грачова Р. Зобов'язання як елемент фінансової звітності, або Бухгалтерський нарис про події та наслідки. URL: <http://www.dtkk.com.ua/debet/ukr/2001/43/43pr17.html> (дата звернення: 16.11.2021).

25. Желніна Г.О., Рибалко О.М. Удосконалення обліку кредиторської заборгованості та методи управління нею. Актуальні соціально-економічні проблеми держави і регіонів. Збірка матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 50-річчю факультету економіки та менеджменту ДонНТУ. Т. 2. Секція 2: Проблеми розвитку фінансів та фінансової науки (13-14 травня 2019 р., м. Покровськ) / Уклад. Антоненко В. М. Покровськ: ДонНТУ, 2019. С.91-93. URL: <https://donntu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/05/Т-2.-Секція-2.pdf> (дата звернення: 16.11.2021).

26. Замота І.О. Аспекти автоматизації обліку розрахунків із постачальниками та підрядниками. *Стан та перспективи розвитку бухгалтерського обліку та оподаткування в Україні* : матер. Всеукр. Наук.-практ. Конф., м. Ірпінь, 22 лютого 2017 р. Ірпінь : Університет ДФС України, 2017. С. 206–208.

27. Зеленко С.В. Обліково-аналітичне забезпечення управління кредиторською заборгованістю за товари, роботи, послуги. *Економічні науки*. 2014. № 11 (41). С. 65–71.

28. Каминський П.Д., Солонько А.І. Аспекти обліку розрахунків із постачальниками та підрядниками. *Стратегії та інновації: актуальні управлінські практики* : матер. І міжнар. Наук.-практ. Конф. Кривий Ріг :

Донецький національний університет економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського, 2016. С. 29–32.

29. Киян А.В., Ярмолюк О.Ф. Облік і контроль розрахунків із постачальниками та підрядниками. *Економічні науки*. 2015. № 9(24). С. 77–80.

30. Коблянська І.О., Коблянська Г.Ю., Гребенчук Ж.В. Методика обліку і аудиту розрахунків підприємства з постачальниками і підрядниками. *Modern economics*. 2017. № 3. С. 78–87.

31. Коновалова К. Т., Макарова А. С. Удосконалення обліку кредиторської заборгованості та методи управління нею. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 34. С. 181-184. URL: http://bses.in.ua/journals/2018/34_2018/40.pdf (дата звернення: 16.11.2021).

32. Маркус О.В., Романюк І.О. Напрями вдосконалення управлінського обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками, інструменти контролю платоспроможності підприємств. *Ефективна економіка*. 2014. № 5. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua> (дата звернення: 16.11.2021).

33. Мінняйлик В.В., Балан О.С. Облік розрахунків з постачальниками в умовах реалізації інвестиційного проекту. XI Всеукраїнська науково-практична конференція «Обліково-аналітичне забезпечення інноваційної трансформації економіки України». Одеса, 22-26 травня 2017 р.с. 35-38.

34. Оляднічук Н.В. Удосконалення обліку та аудиту розрахунків із постачальниками та підрядниками. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. DOI: <https://doi.org/10.32841/2413-2675/2021-47-10> - с. 86-92. (дата звернення: 16.11.2021).

35. Омельницька, З. Інвентаризація розрахунків із контрагентами. *Бібліотека «Баланс» практичне керівництво*. 2015. № 19. URL: file:///C:/Users/Tonya/Downloads/biblioteka-balans-prakticheskierukovodstva_9938_theme2_12_10_15_ua.pdf. (дата звернення: 16.11.2021).

36. Онищенко О.В., Ткаченко І.В., Уфумов В.В. Особливості обліку поточних зобов'язань підприємств та шляхи його вдосконалення. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. Випуск 6 (17) 2018. С. 718-722

37. Орлов І.В. Бухгалтерський облік і контроль зобов'язань суб'єктів господарювання: теорія і методологія: монографія. Житомир: ЖДТУ, 2010. 400 с.

38. Побережець О.В., Кравченко В.І. Удосконалення обліку розрахунків із постачальниками і підрядниками. *Вісник Одеського національного університету. Економіка*. 2017. Т. 22. Вип. 4(57). С. 138–141.

39. Прохорова В.М., Демченко Я.М. Шляхи вдосконалення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. Сер. : Бухгалтерський облік, контроль і аналіз. 2014. Вип. 1. С. 96-108. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ptmbo_2014_1_11. (дата звернення: 16.11.2021).

40. Ревизюк І.М., Калюга Є.В. Удосконалення обліку розрахунків із постачальниками. *Економічні науки*. 2013. № 10(4). С. 185–190.

41. Сирцева С.В., Щербак М.М. Напрями вдосконалення обліку, аналізу та аудиту розрахунків із контрагентами. *Глобальні та національні проблеми економіки. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського* Випуск 14. 2016. С. 1001-1005.

42. Стравінська, С. Організація внутрішнього контролю поточних зобов'язань на підприємстві. *Економічний аналіз*. 2010. Вип. 6. URL: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Ecan/2010_6/pdf/travinska.pdf. (дата звернення: 16.11.2021).

43. Структура Наказу про облікову політику та його використання в практичній обліковій роботі. URL: rdak.edu.ua/assets/files/konferencia/13.doc. (дата звернення: 16.11.2021).

44. Ступницька Т.М., Бамбуляк І.М., Маркова Т.Д., Кулік Н.М. Кредиторська заборгованість підприємства: оцінка та механізми управління. *Економіка харчової промисловості*. 2018. Т. 10. Вип. 4. С. 66–78.

45. Тарасова О.В., Курдасова Н.О. Питання організації обліку розрахунків підприємства з постачальниками і підрядниками. *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»*. Випуск 3 (59) 2020. С. 158-161.

46. Шарапа О. Особливості економічного аналізу кредиторської заборгованості підприємства. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. Міжнародний науковий журнал. Випуск 4. 2016. С. 91-101.

47. Шевченко А. Договір поставки: правила оформлення. *Бібліотека Баланс*. Практичне керівництво 6/2019. С. 4-10.

48. Шендригоренко М.Т., Ротозєєнко Ю.В. Облік і внутрішній аудит розрахунків з постачальниками та підрядниками. *Міжнародний мультидисциплінарний науковий журнал «ЛЮГОС. Мистецтво наукової думки»*. № 8 , грудень 2019. С. 26-30.

49. Шубіна С.В., Перебийніс В.Л. Теоретико-методичні підходи обліку та аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками. *International Scientific Journal «Internauka»*. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2020-19>. (дата звернення: 16.11.2021).

50. Фатенок-Ткачук, А.О., Данилко А.Р. Облікові процедури контролю зобов'язань перед постачальниками та підрядниками. Економічний аналіз: зб. Наук. Праць / Тернопільський національний економічний університет. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2016. Том 26. № 1. С. 179-187.

51. Фендик, В.М. Контроль забезпечення зобов'язань як економічна та облікова категорія. *Агроінком*. 2013. № 4-6. С. 95-99. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/agroincom_2013_4-6_21. (дата звернення: 16.11.2021).

52. Ящук О.Й. Облік розрахунків з постачальниками та шляхи його вдосконалення. Економічний розвиток держави, регіонів і підприємств : матер. II міжнар. Наук.-практ. Конф., м. Одеса, 9–10 листопада 2018 р. Одеса : Молодий вчений, 2018. С. 127–130.

53. Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану: Постанова Правління Національного банку України від 24.02.2022 р. № 18. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0018500-22#Text> (дата звернення: 16.11.2021).

54. Про затвердження інструкції про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг: Постанова Правління Національного банку України від 29.07.2022 р. № 163. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0163500-22#Text> (дата звернення: 16.11.2021).

55. Про затвердження інструкції про порядок відкриття та закриття рахунків користувачам надавачам платіжних послуг з обслуговування рахунків: Постанова Правління Національного банку України від 29.07.2022 р. № 162. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0162500-22#Text> (дата звернення: 16.11.2021).

56. Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні: Постанова Правління Національного банку України від 29.12.2017 р. № 148. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17#Text> (дата звернення: 16.11.2021).

57. Про затвердження Порядку ведення Єдиного реєстру податкових накладних: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.12.2010 р. № 1246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1246-2010-%D0%BF#Text> (дата звернення: 16.11.2021).

58. Про затвердження порядків з питань зупинення реєстрації податкової накладної/розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.12.2019 р. № 1165. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1165-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 16.11.2021).

59. Про внесення змін до деяких законів України щодо окремих питань здійснення габаритно-вагового контролю: Закон України від 03.06.2021 р. №

1534-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1534-20#Text> (дата звернення: 16.11.2021).

60. Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України: Наказ Міністерства фінансів України від 28.12.2022 року № 463. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0060-23#Text> (дата звернення: 16.11.2021).

61. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.03 р. № 851-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> (дата звернення: 16.11.2021).